

ประชุมกลอนนิราศต่าง ๆ ภาคที่ ๑

นิราศ สุนทรภู่ ๔ เรื่อง
แจก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ
พระราชวิตรีพายัพเทศ และ นางราชวิตรีพายัพเทศ

ณ วัดนรนาถสุนทรการาม

วันที่ ๓๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๓

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์

คำนำ

นางถนอมศรี ยุกตเสวีวิวัฒน์ ได้แจ้งความจำนงมายังกรม
ศิลปากรว่า ในการพระราชทานเพลิงศพพระราชวิตรพ่ายพิทักษ์ และ
นางราชวิตรพ่ายพิทักษ์ ผู้เป็นบิดามารดา จะใคร่ได้หนังสือดีเรื่อง
หนึ่งสำหรับพิมพ์แจกแก่บรรดาญาติสนิทมิตรสหายผู้มาร่วมในงาน
นั้น และพอใจได้อีกได้เรื่องนิราศต่าง ๆ ของสุนทรภู่ & เรื่อง ซึ่ง
หอดสมุดฯ ได้เคยรวบรวมพิมพ์ขึ้นเป็นภาคที่ ๓ กรมศิลปากรอนุญาต
ให้พิมพ์ได้ตามประสงค์.

ขออนุโมทนาในกุศลทักษิณานุปทาน ซึ่งนางยุกตเสวีวิวัฒน์
ได้บำเพ็ญเป็นมาตาบิดาบุญฐานธรรม ด้วยมีความกตัญญูแก่
เป็นที่ตั้ง ขอผลแห่งกุศลนี้ จงอำนวยวิบากราคาให้สำเร็จสุข
ประโยชน์แก่พระและนางราชวิตรพ่ายพิทักษ์ในสัมปรายภพตามฐาน
นิยม เทอญ.

กรมศิลปากร

ช.บ.

๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๓

อธิบายนิราศ

ลักษณะบทกตอนของไทยเรามี ๔ ประเภท คือโคลงประเภท
๓ ฉันท์ประเภท ๓ กาพย์ประเภท ๓ กตอนประเภท ๓ ฉันท์กับ
กาพย์คำราม่าแต่ประเทศอื่นเค็ย โคลงกับกตอนคำราม่าของไทย
เราเอง ถ้าว่าเป็นทางตำนานโดยอาศัยพิจารณาบทกตอนของโบราณ
ที่ยังเหลืออยู่ในบัดนี้ หนังสือบทกตอนไทยที่แต่งเป็นโคลงกับกตอน
เป็นของมีมาก่อน ฉันท์และกาพย์มีขึ้นต่อชนหลัง ในราวแผ่นดิน
สมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่คนสมัยนั้นคิดเหมือนจะถกกันเป็น
คิดว่า โคลงฉันท์เป็นของแต่งยาก กวทมชอได้ง่ายมากแต่งหนังสือ
เรื่องสำคัญเป็นอดีตหรือ โคลงฉันท์ทงนพ กาพย์กตอนถกกันว่าเป็น
ของแต่งง่าย มักแต่งแต่เป็นหนังสือสดแต่เป็นเพลงยาวดั่งว่า
มาจนถึงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี จึงค่อยนับถก
กาพย์กตอนกันชนกว่าแต่ก่อน เห็นจะเป็นเพราะเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์
โปรดทรงแต่งกาพย์ เช่นกาพย์เห่เรือ เป็นต้น และโปรดทรงแต่ง
เพลงยาวดั่งว่า การแต่งกาพย์กตอนจึงแต่งกันแพร่หลายขึ้น
หนังสือจำพวกที่เรียกว่านิราศ เป็นบทกตอนแต่งเวดาไปทาง
ไกล เหตุที่จะเกิดหนังสือชนิดนี้ขึ้น สันนิษฐานว่า คงเป็น
เพราะเวดาเดินทางที่มักต้องไปเรือหลาย ๆ วัน มีเวดากว้างมาก ได้
แต่หนึ่ง ๆ นอน ๆ ไปจนเกิดเบื่อ ก็ต้องคิดหาอะไรทำแก้รำคาญ ผู้

สันต์ในทางวรรณคดี จึงแก้ว่าคาญโดยกระบวนการคิดแต่งบทกถอน
 บทกถอนแต่งในเวลาเดินทางเช่นนั้น ก็เป็นธรรมดาที่จะพรรณนา
 ว่าด้วยสิ่งซึ่งได้พบเห็นในระหว่างประกอบกับอารมณ์ของตน เช่น
 ตรวจดูคิดถึงครกซึ่งตองพรากทิ้งไว้ทางบ้านเรือนเป็นคน กระบวน
 ความในหนังสือตราตั้งเป็นท่านของอย่างวานทองนง ชอบแต่งกันมา
 แด่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แด่ที่เรียกชื่อว่าหนังสือตราตั้ง
 ดูเหมือนจะบัญญัติขึ้นในชนกรุงรัตนโกสินทร์
 หนังสือตราตั้งกรุงศรีอยุธยามักแต่งเป็นโคลงแฉะเรียกชื่อ
 เรื่องแปลก ๆ กัน โคลงนิราศเก่าก่อนเรื่องอนทมนธระบบย่อยคน
 เรียกชื่อเรื่องว่าโคลงหรือกฤษณ์ เดิมแต่งเป็นโคลงดาวทเมืองเชียงใหม่
 เมื่อบิดดู "เมืองเป้า" ในหนักดาวตั้งพระพุทธรูปดีหิงค์ว่ายังอยู่เมือง
 เชียงใหม่ เพราะฉะนั้นคงจะแต่งเมื่อบิดดู เมืองเป้ารอบที่ตรงกับ
 พ.ศ. ๒๓๘๓ ก่อนล้มเจ้าพระนารายณ์ ฯ เชิญพระพุทธรูปดีหิงค์ลงมา
 กรุงศรีอยุธยา นิราศเรื่องนเขามาแต่งแปดเป็นโคลงไทยที่กรุงศรี
 อยุธยาอีกชั้น ๓ แต่ดูเหมือนจะนับถือกันมาก นิราศที่แต่งใน
 กรุงศรีอยุธยาเก่าก่อนเรื่องอนทมนธ คือโคลงพระศรีพระมโหด แต่ง
 ครองตามเจ้าพระนารายณ์ ฯ ไปรับข้างเมืองนครสวรรค์
 เมื่อ พ.ศ. ๒๒๐๓ ต่อมาถึงโคลงกำสรวณของศรีปราชญ์ แต่ง
 เมื่อถูกเนรเทศจากพระนครศรีอยุธยาลงไปอยู่เมืองนครศรีธรรมราช
 กดาวกกันว่าเมื่อในรัชกาลพระเจ้าเสือ ระหว่าง พ.ศ. ๒๒๕๖ กับ
 พ.ศ. ๒๒๕๓ นิราศกำสรวณในกระบวนความ เห็นได้ว่าแต่งตาม

(ก)

อย่างนิราศหรือภุชย แต่แต่งดีขึ้นไปอีก ผู้แต่งโคลงนิราศชั้นหลัง
มา แม้ที่แต่งในกรุงรัตนโกสินทร์ชอบแต่งเอาอย่างโดยมาก

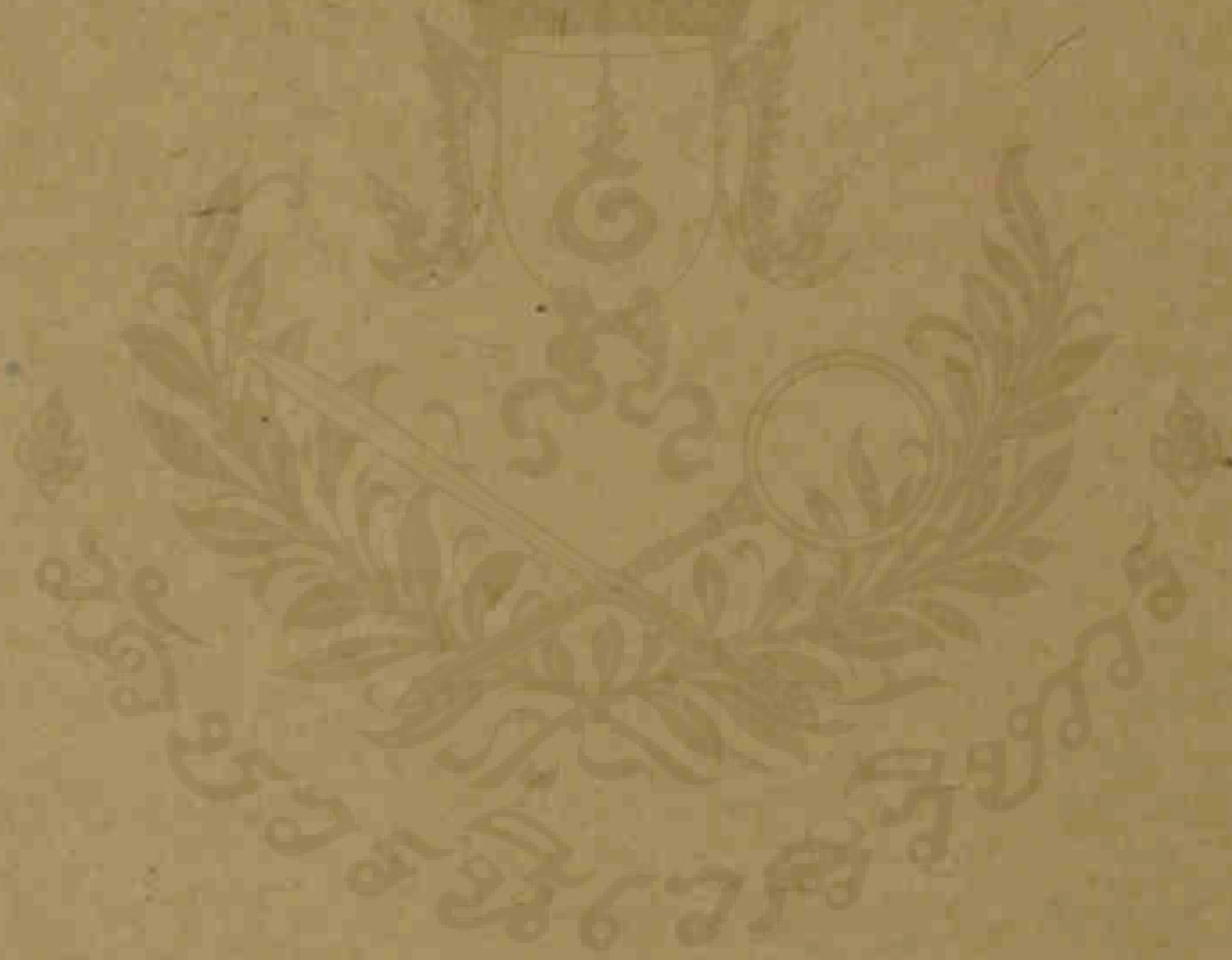
นิราศกรุงศรีอยุธยาแต่งเป็นกลอนสุภาพ มีปรากฏอยู่ใน
เรื่องเดียวแต่นิราศเมืองเพชรบุรี ของหม่อมพิมเสน แต่ก็รวมไว้ใน
พวกเพลงยาวสังวาล์ หาได้แยกออกเป็นเรื่องต่างหากเหมือนอย่าง
นิราศที่แต่งกันในชนกรุงรัตนโกสินทร์ไม่ ถึงนิราศที่แต่งเป็นกลอน
สุภาพในกรุงรัตนโกสินทร์ ชั้นแรกก็รวมอยู่ในเพลงยาวสังวาล์
มิได้แยกออกเป็นประเภท ๓ ต่างหาก มีตัวอย่างที่สำคัญคือนิราศ
ทำดินแดง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรง
พระราชนิพนธ์เมื่อเสด็จยกกองทัพหลวงไปปราบพระมาซาคัก เมื่อ
ปีมะเมีย พ.ศ. ๒๓๒๙ ก็รวมอยู่ในเพลงยาว เพิ่งจะแยกออกเป็น
นิราศเรื่อง ๓ เมื่อในรัชกาลที่ ๕

นิราศที่แต่งกันในชนกรุงรัตนโกสินทร์ แต่งทั้งเป็นโคลง
และเป็นกลอนสุภาพ ดูเหมือนกลอนแต่งนิราศในกรุงรัตนโกสินทร์ ๓
รัชกาลที่ ๒ จะถกถกต่างกันเป็น ๒ พวก ๆ หนึ่งถกถกเดิมว่า โคลง
ฉันทเป็นของสำคัญและแต่งยากกว่ากลอน ก็ว่าพวกนี้แต่งนิราศเป็น
โคลงตามเขียงอย่างศรีปราชญ์ทงหน กว่อกพวกหนึ่งชอบเพลง
ยาวอย่างเช่นเด่นกนเมือปดายส้มยกรุงศรีอยุธยา กว่อกพวกนี้แต่ง
นิราศเป็นกลอนสุภาพทงหน ถ้าว่าเฉพาะที่เป็นกลอนสำคัญในพวก
หลังนี้ คือสุนทรภู่แต่งนิราศเป็นกลอนสุภาพมากเร็วกว่าใคร ๆ
หมด กลอนของสุนทรภู่คนชอบอ่านกันแพร่หลาย กว่อกเอานิราศ

(๗)

ของสุนทรภู่เป็นแบบอย่างแต่งนิราศกันต่อมา ตั้งแต่วรชกาดที่ ๓
จนถึงรัชกาลที่ ๕

นิราศสุนทรภู่ที่รวมในประชุมนิราศภาคที่ ๓ นี้ จัดเรียงเรียง
ตามลำดับนิราศที่สุนทรภู่แต่ง คือ ที่ ๑ นิราศเมืองแกลง แต่งใน
รัชกาลที่ ๑ เมื่อสุนทรภู่เป็นข้าในกรมพระราชวังหลัง ที่ ๒ นิราศ
พระพุทธบาท สุนทรภู่แต่งในรัชกาลที่ ๑ เมื่อเป็นมหาดเล็กอยู่ใน
พระองค์เจ้าปฐมวงศ์ พระโอรสกรมพระราชวังหลัง ที่ ๓ นิราศภูเข
ทอง สุนทรภู่แต่งเมื่อบวช ในรัชกาลที่ ๑ ที่ ๔ นิราศวัดเจ้าฟ้า
สุนทรภู่แต่งเมื่อยังบวชอยู่ แต่แต่งเป็นตำนานวรรณคดีผู้เป็นบุตร.

คำอุทิศ

หนังสือเล่มนี้ บุตรและธิดาได้สร้าง
อุทิศแด่ พระราชวิกรมพายัพเทศ และ
นางราชวิกรมพายัพเทศ ผู้เป็นบิดามารดา
บังเกิดเกล้า ซึ่งได้จากไปสู่ปรโลกแล้ว
ด้วยความเคารพ รัก และ ระลึก ถึง อย่าง
สุดซึ้ง.

ขอ ท่าน ทั้ง หาดาย ที่ ได้รับหนังสือ น
โปรด อธิษฐาน ให้ วิญญาณ ของ พระ และ
นางราชวิกรมพายัพเทศ ให้ ดำรง อยู่ใน สวรรค์
ยิ่ง ๆ ขนไป ด้วย เทอญ.

อำมาตย์ตรี พระราชวิตรีพายัพเทศ
(นิตย์ ยุกตะเสวี)

ชาดะ พ.ศ. ๒๔๒๕

มรณะ พ.ศ. ๒๔๘๐

ประวัติ

อำมาตย์ตรี พระราชวิตรีพายัพเทศ (นิตย ยุกตะเสถวี) เป็นบุตร นายเล่ง นางเทศ เกิดวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๕ ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๐

การศึกษา ได้ศึกษาที่โรงเรียนอัสสัมชัญ.

การค้ำฉนำ ได้อุปถัมภ์ ผนวชที่วัดจักรวรรดิราชาวาส์ ๓ พรรษา.

ตำแหน่งหน้าที่ราชการ เริ่มรับราชการเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ เป็น ขุนราชวิตรีพายัพเทศ.

พ.ศ. ๒๔๕๔ รับพระราชทานยศ เป็นรองอำมาตย์โท.

พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ เป็นหลวงราชวิตรีพายัพเทศ และได้รับพระราชทานยศเป็นอำมาตย์ตรี.

พ.ศ. ๒๔๖๔ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ เป็นพระราชวิตรีพายัพเทศ.

ได้รับราชการในตำแหน่ง ผู้ช่วยคณบดีมหาดพายัพ, คณบดีจังหวัดเชียงใหม่, คณบดีจังหวัดตาก, คณบดีจังหวัดแพร่, คณบดีจังหวัดลำปาง, คณบดีมหาดมหาราชบุรี, คณบดีมหาดสุราษฎร์ธานี ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ ทางราชการได้เปลี่ยนตำแหน่งคณบดีมหาดเป็นคณบดีภาค จึงได้ไปรับราชการในตำแหน่ง คณบดีจังหวัดราชบุรี ชั้น ๓ คณบดีจังหวัดชลบุรี ชั้น ๓.

พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้ย้ายมารับราชการเป็นผู้ตรวจการในกองอธิบดี
กรมตำรวจ.

พ.ศ. ๒๔๗๗ เป็นหัวหน้าแผนกคดีกรมตำรวจ.

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ คือ:

เหรียญรัชมงคต เหรียญรัชมงคตภาคพิเศษ เหรียญบรมราชา
ภิกษุ เป็นบำนาญกรมตำรวจ มงกุฎสยาม เป็นบำนาญกรมตำรวจช่างเผือก จตุรธา
ภิกษุ มงกุฎสยาม เหรียญจักรพรรดิมาลา.

พระราชวิตรพายุพิทักษ์มีบุตรและธิดาที่มีชีวิตอยู่ดังนี้ :

บุตร.

นายจินตนา ยุกตะเสวี

ด.ช. เกริกไกร ยุกตะเสวี

ด.ช. ไกรเกริก ยุกตะเสวี.

ธิดา.

เจริญ นุตสาระ

จรรยา ยุกตะเสวี

นางยุกตะเสวีวิวัฒน์ (ถนอมศรี ยุกตะเสวี)

สมสันธิช พยัฆาภรณ์

ด.ญ. รจนา ยุกตะเสวี.

นางราชวิตรีพ่ายพิเทศ
(รื้อ ยุกตะเสวี)

ชานะ พ.ศ. ๒๔๑๓

มรณะ พ.ศ. ๒๔๘๑

ประวัติตั้งเขป

นางราชวิตรีพายัพเทศ (รวิ ยุกตะเสวี) เป็นธิดา พระยา
พิชัย (คำย) และคุณภักดี. เกิดวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๗
ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๓

พระราชวิตรีพายัพเทศ และนางราชวิตรีพายัพเทศ เป็นผู้
นิตยโอบอ้อมอารีประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม พอใจประกอบกร
กุตต ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้ทุกข์ จึงเป็นที่รักใคร่นับถือของญาติ
มิตรทั่วไป.

นิราศเมืองแกตง

๑ โอ้ตั้งเวชวาท่านินจาเอ๋ย จะมีคูมิได้อยู่ประคองเซย ต้อง
ตะเสยดวงใจไว้โกตตา ถึงทุกข์ใครในโลกที่ไค้กเค่ร่า ไม่เหมือนเรา
กุมรินถวิตหา จะพดัดพรากจากกันไม่ทันตา ไซ้แต่ตาต่างถ้อย
ลุนทรวอน โอ้จำโกตจากนุชสุดสวาท จึงนิราศเรื่องรักเป็นอักษร
ให้เห็นอกตกยากเมื่อจากจร ไปดงดอนแดนป่าพนาวัน กับศิษย์น้อง
สองนายต้วนชายหนุ่ม น้อยกับพุ่มเพื่อนไว้ในไพรรัตน์ กับนายแต่ง
แจ่งทางกลางอารัญ จะพากันแรมทางไปต่างเมือง ถึงยามต้องต้อง
ตานาวาเดือน พอดวงเดือนดินเมฆชนเหตองเหตอง ถึงวัดแจ่งแจ่ง
จนทรจารต์เรื่อง แดชาเดองเหตยจหดงหดงนาตา เป็นหวงหนึ่งถึง
ชนกตปกเกล้า จะแล่นเค่ร่าครวญคอยระหอยหา ทงจากแดนแดนหวง
ดวงกานดา โอ้อราร่มร้อนอ่อนกาดง ถึงตามปดมพนราปดาแต่ทุกข์
สุดจะปดุกใจปดมให้ตมหดง ขออารักษหตกประเทศนี้เวค้วง เทพ
ทงเมืองฟ้าดูรวาโดย ขอฝากน้องสองรามารดาด้วย เอ็นตช่วย
ปกครองให้มองได้ ตัวข้าบาทจะนิราศออกแรมไพร ให้พินภัยคดาศ
แควตวอยาแผ้วพาน ถึงด้าเพงแกงตงรมผงนา แพ้ประจำจอตเวียง
เคียงชานาน มีชุ่มชอกครอกนางจางประจาง ยังด้าราญร้องขับไม้
หตบดง โอ้อานันต์ร้อยยุชยาเอ๋ย นึกจะเซยก็ได้ชุ่มดมประดงค์ จะ
ด้าบากยากแก่นไปแดนดง เอาพุ่มพงเพิงเขาเป็นเข้าเรือน

ออกสู่บ้านถึงทวารอริยา เป็นทุ่งคาแฝกแซมชนแถมกัน ตมระรด
 ปติวหน้าคาระยาบ ระเนนนาบพดพดกกระดิกหัน ดูโต้งตั้งทวรุก-
 ขเวียงวัน เป็นเขตคคนชอบบ่าพนาโดย

๑ ถึงทับนางวางเวงฤไทยวับ เห็นแต่ทับชานาอยู่อาไศรย
 นางชานาก่อนหน้าจะขึ้นใจ กราบขโคตคร่าคร่าตั้งทาศราม อินนางใน
 นักราดึงทาศ คักว่านางทงนลัดของสาม โอพดตพรากจากบุรินแดง
 สันงาม ยังกิดความชวัญหายเสียตายกรุง ถึงบางพดมเรือนอาราม
 พระ ตูระกะตาศทางไปกต่างทุ่ง เป็นแดนดุ่มตักเหตอเพียงเอวพุง
 คองตากจุงจางควายอยู่รายเวียง ดูเรือแพแอศตอยุดเยียด เขาเบียด
 เสียดแทรกกันด้นนเดียง แฉวตะกุดเกาะกระปะกระเซียง บ้างทุมเถียง
 โคนคูนก้นวุ่นวาย โอเรือเรากราวเข้าไปคิตแห่ง เห็นนายแดงเป็น
 ผู้ใหญ่ก็ใจหาย นึ่งพยุ่งตั้งกำในตาตาย เห็นวุ่นวายดับด้นกิดนทาน
 น้อยกับพุ่มหนุ่มตะกอดอกกระหนาบ เสียงดวบด่าบแทรกไปด้วยใจหาญ
 นายแดงร้องรังไรไม่ได้การ เอาถ่อกรานโดยกตั้งจันตักโกง ตั้งด่า
 แดงแข่งข้อไม้ท้อถอย พุ่มกับน้อยแทรกกลางเสียงผางโผง ถ้วยชาม
 กตั้งฉิ่งฉ่างเสียงกว้างโกรง นาวาโคตงโคตนเดอะตตอดแคม จนตก
 ดักดวองทางถึงบางโหนดง เป็นทุ่งโต้งตานตาตวนบ่าแซม เห่งอกปตา
 หมอกอกกกับกุ่มแถม คงคาแจ่มเค็มจิดตงกิดเกดอ ถึงหัวบ่าเห็น
 บ่าพฤกษาโกรน ดูเกรียนโกรนกรองกรอยเป็นฝอยฝื่อ ทกกงกาน
 กรานกิดประทุนเรือ ถ้าปากเหตอที่จะว่าในตาคตอง ถึงหย่อมย่าน
 บ้านไร่อาไศรยเหตียว สันโคษเดี่ยวมิได้พบเพื่อนต้นอง เขารับแจว

มาในหน้ท้อง อ้นบ้านช่องมีโตแจ่งแห่งตำบล ถึงคตของชวางบาง
 กระทบมส์ทำนอก โอ้มาคกอ้างอ้างอยู่กตางหน เห็นแต่หมอนอ่อน
 แอบอุระตน เพราะความจนเจียวจ้งจำระกำใจ จะเห็ดยวช้ายแตชวา
 ก็บ้ำแต่้ม คต้งแต่ปุ้เบี้ยวเทียวได้ว ระหรงเรอยเนอยเดี่ยวงเรไรไฟ
 ฤไทยไหวแ่วว่าพางาม ถึงชแวกแยกคตของตองชวาก ช้างผ้งฟาก
 หัวตะเข้มมะชาม เขาสร้างศาลเทพาพยายาม กระทบนตำแม่พันพิง
 ไร่บุชชา คต้งแต่แต่ด้นตูกจรเข้ โดยคเนมากมายทงช้ายชวา สัก
 ตองรอยดอยได้กินตูกปลา เห็นแต่ตากับจุมุกเหมือนตูกแก โอ้คตของ
 ชวางทางแดนแค้นไต้ทก คุบหนบกก็แต่ด้นตึงแต่้ม เดียบคต้งวง
 ตามชาวเรือแพ ทำดอบแต่หตอนตอกคระคอกคน คำโบราณทำนตูก
 ถูกทุกตั้ง เขาว่าตึงจองทองมันพองชน ทำหตูกหตักเห็ดอกถานพาน
 ตูกตน เขาตำคนจ้งว่าตึงโตนตำพอง ถึงชวากปากคตของเป็นตอง
 แพร่ง นากแห่งตึงรียนกัหม่นหมอง ช้างช้ายม่อนนแต่คือปากคระครอง
 ช้างชวาคตของบางเหยยะเตจน ปรตบ้ทอตนาว่าอยู่ทำนา คุเวียงดำ
 เรือรายริมไฟรตงันท์ เขาหุงหาอาหารให้ตามจน โอ้ยามยดโกชนา
 นาคาคตอ จระกต็นชาวครวไศกัในทรวงเดี่ยว เหมือนชนเคียวกรวด
 แกตบให้แต่บต้อ คตองเจอนากตักต็นพอกตงคช กินแต่พอคับตม
 คัวยตรมใจ พอพาคตาคาพตบตงทรูบรู คุงออกคตึงพตบตบไม้ไหว
 คุ้รับรตองบ้องกันเพียงควนไฟ แต่หายใจมิใคร่ออกคต้วยอบอาย โอ้
 ยามยากจากเมืองแต่จตมมุง มากร้ายุงเวทนาปรตคหาย จระกต่นา
 คว่าชนจนวนตาย แม่้นเจ่านายท่านไม่ใช่แต่ัวไม้มา พอなたงตงเรือ

๕๕ . เขาในคตองคกคกกนหนกหนา ด้วยมีคมีวกถวคตอง
 รอร่า นาวามาเรียงตามกนหดวมาทาง ถึงบ้านบ่อพอจนทรกกระจำ
 แจง ทุกประเทศเขตต์เขวงนกกวางขวาง คุดาวตาศกตาดฟ้าภา
 พาง วิเวกทางท่องทุ่งตั้งท้านใจ ครีวรีวดมปลิวทปลายแฝก ทุกละ
 แวกหวาดหวนอยุ่ไหวไหว ราวูกถึงชนิชรูปร่างอาไโดย เช่นนไคเจามา
 ด้วยคะดินโดย เห็นทวทุ่งวงเวงให้หวนหวาด กัมปนาทเดียงนกวิศ
 โหย ไหนจะตองตองนาค้างไปรบ เมอตมโซยชนนวดจะชวงนเซย
 โอนกนกกแเดวกนนานาตาคก ด้วยแนบอกมิได้แนบแอบเซนย ได้หมอน
 ข้างตางนองประกองเกย เมื่อไรเดยจะไดคคนมาชื่นใจ

๑ ถึงหย่อมย่านบ้านระกาดตองตงถ่อ ค่อยดอยรอรเรียงดำ
 ตามน้ำไหล จนตวงเข้าหัวป่าพนาไโดย ด้วนเงาไม้มืดคดำในคาคตอง
 ระวงควคตองคเคยนขวาง เป็นเยงอย่างผู้เกาเดาต้นอง ว่ามีสำ
 ตั้งนางคเคยนคนอง ใครลกคองแตกตายตงหตายดำ พอบอกกัน
 ยังมีทนจะชาดปาก เห็นเรือจากแจวตรงหลังถดำ กระทบผางค
 นางคเคยนคดำ ก็โคตงคว่ำตมตงในคองค พวกเรือพืดคนขนสยของ
 ก็เดยตองหตกทางไปข้างขวา พันระวงนางรุกชญา ต่างระอาเห็น
 ฤทธิประดีทชจริง ขอนางไม้ไพรพฤษ์เทพารกษ์ ขอฝากภักคนนอย
 แม่น้องหญิง ใครสามารถชาคิชายจะหมายชิง ให้ตายกตงตงเหมื่อน
 คตทตาเรือ จนตวงตองมาถึงคตองทคบแคบ ไม่อาจแอบชิตฝั่ง
 ระวงเลื่อ ด้วยครนครกพฤษาดตาเคเรือ ค่อยรอรเรือเรียงตองมา
 นองเนอง ถ้าภรายพรายพรอยหงหอยจับ สว่างวับแวงวามอร่าม

เหลือง เต็มอเม็ดเพชรรัตนจรัสเรือง ค่อยประเทืองทุกซทศนาชม
 ถึงบางดมกเหมือนพรกดมครมาต มาแควจกตาศมิไดยอกับคู่ม ถึง
 ยามนอนนอนเดียวเปดยวอารมณ์ จะเตชมอนอนไมชินใจ แล่น
 กนคารบ้านเมืองไมเตเห็น ยะเยอกเย็นหย่อมหญ้าพฤษาได้ว ไอ
 คตองเปดยวพิกเปตาเครัฎไทย จะถึงไหนกไมแจ่งแห่งด้าคัญ ประ
 จวบจนถึงตาบตบ้านมะพร้าว พอฟ้าขาวขอบไพรเดียงไกชน เป็นท
 กุมภาพาดชาญฉกรรจ์ ให้หวาดหวอนรบมาในด้าชต ถึงบางจวเห็น
 แต่ค้ำดตระหง่านงา ดอองนาคางยอยเป็นฝอยฝน ดาวเดือนดับดับ
 เมฆเป็นหมอกมด ลूरียนเยยมฟ้าพนาไตย พอเรือออกนอกชวงาก
 ปากตะครอง ค่อยดอยดองตามด้าแม่น้ำไหล ตกวางขวางวางเวง
 วิเวกใจ เป็นพงไพรฝูงนกวิหคบิน

๑ ถึงหย่อมย่านบ้านบางมังกงนน ตูเรียงร่นเรือนเวียบชดา
 สันธุ้ แดตจวนบ้านตากลปดาริมวาริน เหมือนแตกดินเนาอบตระหดบไป
 เห็นค้ำดเจ้าเหต้าเจกอยเซ่งแซ่ ปุนทะก้องกแก้งข้างเพศไต้ย เกเต
 เข้อยเคยขำมคองคาไต้ย ช่วยคุ่มไภยปากอ่าวเถิดเจ้านาย พอพัน
 บ้านตานแดคูปากช่อง เห็นทิวทองด่มุทไทยนำใจหาย แดทะเลเตียน
 ตาคดจวนหาดทราย ทังสำมนายจัดแจงโจงกระเบน ไปตามช่องดอง
 ออกไปนอกรวด เห็นเมฆมัววมแดงดั่งแดงเด่น สักประเดี้ยวเหตี้ยว
 ตูต้าภูเอน ยอดระเนนนาบหน้าอยู่ร่าไร บ้าแถมแดเห็นอยู่รวด ให้
 หิวหวิววาวบวับฤไทยไหว จะหลบหัดกเข้าฝั่งกยงไกต คดนักใหญ่
 โยนเรือเหต้อก้างตั้ง ส่งสารแดงแขงขอจนชาด้น เห็นเรือหันโกรช

บันเอากนหดง ว่าจะพดบดคไปตั้ง แดงคคคุมคตงเงยนยาทำตา
 แดง ปดอบเจ้าพุ่มพมพมว่ากรรมแด้ว อุด้าห์แจจเข้เก็ดพ้อให้ขอ
 แข็ง ตั้งถารนอยหน้าจอยนงจตแจจ คิตจะแด้งคัวตายไม่พายเรือ
 พแข็งชนผนภาจนานิง แดคตังไรโรยงโกตเห็ดอ เห็นเกินรอยบาง
 ปตาส์ร้อยอยู่ท่ายเรือ คตนักเมื่อพมพองคหนองพราย เห็นจนจนบน
 เจ้าเข้ด้ามูก จงช่วยทุกขถงทจะท่าถวาย พชชาติคานาชนทงคตน
 คตาย ทงถ้ามนายหน้าชนคอยเนอยมา หยุดคระพานยานกตางบาง
 ปตาส์ร้อย พุ่มกับนอยถรวถลันคต่างหรรษา นายแด้งหายคตาย
 โทไซทโกกรธา ชกกันชานงกรมยมดะไม แดงหุงหาอาหารถ้าราย
 วน จนเทยงคนชนค้ำตาได้อาไศรย พงเดียงคตนคตนคตนั้นไป คมิด
 ในเมฆานภาพางค พเดงแด้งคระแด้งถ้ายลุ่มท ดะตอถุคถ้ายตาเห็นฟ้า
 ชวาง เป็นพองพุงรุงเรืออยู่ร้างวาง กระเด็นพร้างพรายพราววาง
 กับพตอย เห็นคตายคตายปตาวายเฉวียนนวด ดะตอกชคด้าคกระ
 เซ้นชนเตนหยอย ผุงปตาใหญ่โตโตคระโตคตอย น้ากพตอยพร้าง
 พร้างกตางคองคก แดทะเดแด้งกให้อาดยนุช ไม่ต่างตุคค้กคตน
 ถวิดหา จนอุไทยโกกรกถจาร์ถต้า เห็นเคหาเวียงรายวิมชายทะเล
 ดูเรือแพแด้งดะถาด่วนโปะโหดะ พวกแจกจันกินโตะเดียงโหดเห็ด บ้าง
 ดุยเดนถ่วงปดูไซเซ ส้มคเนใส่ชของเทยวมองคอย อนันนารทียังถ้าว
 พวกชาวบ้าน ถบกระตานถอตะกรวาทะยงหาหยอย ดูแด้งคตอถองถอง
 ถ่นแด้งบตอย เขาซาหอยทำเป็นหางไปกตางเดน อนันพวกเขาชาว
 ประโมงค้ไม่โหยงหยิบ ถวนคินถบปากกคชตเซมร จะไดกินค้ำเข้ก

ราวเพน ฤกษ์เจนนโตนในโคถนคม จึงมังกตงบ้านในการบาศ
 แคตองสำเภหาให้สำสม จะปลุกเวรอนก็มีได้ไต่บันตม ใครชนทำก็
 ธรรมด้วยเพติงตาม โอ้ดูเวรอนเหมือนนอกเราไว้คู้ ผู้ใดคู้จึงไม่ออก
 เขียมสำนาม ฤกษ์องสำบาศหงตงยงคตตาม ผู้หญิงงามจึงไม่มีปราณี
 เดย จะรักใครเขาก็ไม่เมตตาตอบ ต้นประกอบได้แต่ดอกกอดเขนย
 เอ็นดูเขาเผ่ากนิยมนเฮย โอ้อใจเฮยจะเป้นกรรมน่นรำไป พดางรำฟง
 ติงทางทกตางเถอน จึงคตอยเคตอนนาวาเข้าอาไศรย มีมิตรชาย
 ท้ายยานเป็นบ้านไทย ล้านักในเคหาขุนจำเมือง ใครพบภักตรเขาก็
 ทักว่าทรงชูป จะตรปตัวเองก็ผอมเหลือง ช่งตายชนฝันไทยให้
 ประเทอง เทยวธาเตองแตชมตดาตเวียง เป็นล่องแถวแนวถนนคน
 สระพรง บ้างยนบางนงวานประธำนเลี้ยง ดูปรางนางบรรดาแม่คำ
 เคียง เห็นเกดยงเกดยงกตองแกตงเบนอนยงกตาง ชายหอยแครง
 แมงกุกบปุม่า หมักแมงดาหอยตองรองกระตาง พวกเจกเงินสิ้นคำ
 เขามาวาง มะเขือคางแพะเผือกผักกาดตอง ที่ชายผานาดงกเบตโถง
 ตวนเบยโป่งหญิงชายมาจ่ายของ ลักยีสบหีบออกเบ้นกอบกอง ฟ
 เทยวทองทักนาจนด้ายฉนี้ คูกังตามตามประธำพนาเวศ ไม่นวดเนตร
 เหมือนหนึ่งใโฮล์อวรัย แต่แรมคางบางปลาด็ร้อยไต่สำมฉน ก็ชวง
 กนเดยตาขุนจำเมือง พอฟ้าขาวดาวเดือนตงเดือนตค อรำมรถสำริยา
 เวหาเหลือง จากเคหาชตนาพหนองเนอง ชนประเทองปลาด็ทุกขมา
 ตามทาง พอพนบ้านตางแต่ตวนตงเดย นหนทางเคยหนดคเขาภูเขา
 ชวาง ลูกกวตทรายพรายงามเหมือนเงนราง หยาดนาคางชงหลุมท

ชุมควาย คู่ช่าวราวกับน้ำตาลโดนด ที่หวังโชคชอบผาคีตาณตาย
 ริมทางเกอนเรือนเหยามรายราย เห็นฝูงควายปดอยเกิดอนอยู่กต่าง
 แปลง ถึงหนองมนมตาบดชอบบ้านไร่ เขาถากไม้ทุกประเทศทุกเขตต์
 แขวง คองเดินเฉยงเตยงตคคตทะเลแยง ตามนายแต่งทำทางไปกต่าง
 ไพร์ กัดคแตกแผตรอนทุกชุมชน ไม่มีคั้นพฤษษาจะเอาไครย ด่วน
 ตะแวงแผกค้ำรำไร จนสุดไร่เดียบริมทะเลมา ควันคต้อยหน้อย
 หนงถึงบางพระ คุระยะบ้านนกกแห่นหนา พอพบเรือนเพื่อนชายชื่อ
 นายมา เขาโอภาคอรบให้หตบนอน พอรุ่งแสงสุริยาดัตาตาคี ตง
 เดียบหาดทวนคหนึ่งถึงสมุทร เห็นกรวดทรายชายทะเลชโศกร ตะเขียด
 ออนตงตอองดำดีดี คุกาบหอยรอยคตั้นกระเด็นสำด ก็เกิดอนกตาด
 กต่างทรายประพรายลี เป็นหลายอย่างตางตูกก็เรียหวรี โอเชนนแม่
 มาด้วยจะดีใจ จะเซยชมก้มเก็บไปกต่างหาด เห็นปลาตก็จะถาม
 ตามตงได้ย พิไมร์ก็จะชวนสำรวตไป ถึงเห็นอยใจจะค้อยเบาบนเท
 คตาย โอยามนพเห็นแต่พกตริเพื่อน ไมชนเหมือนสุดสวาททมาต
 หมาย กตนาตามาจนสุดทหาดทราย เห็นเรือราย โรงเวียงเคียง
 เคียงกัน อนชอนศัรมหาราชาชาติ ชนจากหาดเข้าป่าพนาดีณค
 ค้อยเตียบเดินเนินโชดคังชรคัน เตียงจกกระจันแซ่เซงวงเวงใจ ส่อง
 ช่างทางนางไม้ไพร์ตงัด ไมแก่วงกจกกันกิงประวิงไหว เย็นระริน
 ชนชุ่มชุ่มใบ หนาวฤไทยโตนนัสระมัดกาย เตียงนกรองกอกกุกัน
 กต่างป่า พังภาษาดักวไพร์ก็ใจหาย จนออกตงตงเดินเนินตบาย
 ค้อยเกิดอนคตายรอเวียงมาเคียงกัน ถึงเขาขวางว่างเวงชวากวง

เขาเรียกทุ่งสาธดาพนาสันต์ เป็นป่ารอบขอบเขินเนินอรุญ นกเขา
 ชนคู่เรียกกันเพรียกไพเราะ บ้างถาบถาพาคู่ตงฟูบมุ่น เห็นคนผดุน
 โผผิบินไถล บ้างกังกอคุกกุกกุกไป ผ่องเขาไฟฟูบแสงที่แผ่ฟาง
 โอบกษมคุษุชุน ดำราญรันทกบิตด้วยปีกหาง ฟ้าเปิดยว
 ใจอายนุกเพราะห่างนาง มาเดินทางดงแดนแดนกันดาร แด้ว
 รีบรุกไปจนสุดทิวทุ่ง ถึงบางตมุงพนาตาตระหาน เป็นประเทศ
 เขตคนคมกรมการ มีเรือนบานแออัดทงวดวา นาคาดกอกไอ้อนาถ
 หนอย ใหมนเมื่อยชดของทงสองขา ดงหยุดหย่อนผ่อนนงทศาตา
 ต่างระอาอ่อนจิตระฮืดแรง ดงอาบนาตาห้วยพอหนอยหาย แต่
 ไลน์สายรุ้งให้ชิงแข็ง สดใจเห็นจะไม่ถึงเมืองแกตง แค่นาย
 แต่งวอนว่าให้คตาโคต พืดุดวงสุริยาก็บ้ายคตอย ชวนพุ่มน้อย
 จากศาตาที่อาไ้รัย ออกพน्यानบ้านบางตมุงไป ค่อยคตายใจจร
 เดียบชดามา ในกระแแต่แแต่วันแต่ไประด้อม ดงอวนอ้อมโอบสกัด
 เขามัจฉา ไ้กิดเห็นเอ็นตุม่มแมงดา ตัวเมียพามืดอยเทียวเต็มโคต
 เขาจับตัวผวทงไว้กตางนำ ตะดอกรซ่าสาดซัดให้ตัดไชย พอเมีย
 ตายฝ่ายผวกบรโดย ไ้เหมือนใจทพรกภกคน แม่นของตายพจะ
 วายชวดตวย เป็นเพื่อนมจยมิ่งแม่ไปเมืองผี ราวจนจิตคคตมาใน
 วาร จนถึงศาตาบ้านนาเกดอ หยุดประทับตบดวงพระสุริแสง ยิง
 ไรยแรงรอนรนนทนเหตอ จะเคียวชาวคตศาเอานาเจือ พอกตว
 เกตอกตาทกตพอชใจ ทงดาเตอยหนอยอ้อนนอสนิท จนอาทิตย์
 แยมเยยมเหตยมไศต ถอนระอ้อนตตายังอาไ้โดย ราวจนใจจรจาก

คำตามมา เขาเดินดงพงชฎีตั้งดงเย็บ เย็นเย็บเย็บนำคางพรางพฤษา
 ออกชวากปากทุ่งพญา นายแต่งพาเดี่ยวหงตวงเวียน บุกดระแวก
 แผลกแถมอะแถมรก กีบกกอกกตั้งตั้งเต็มอเคี้ยว ด้วยนำฝนดินดงหน
 ทางเกวียน ชนโหดเคียนคอกกรอกยกกระยำ กตวปดิงเกาะเดาระดัด
 ชดเชมร ดงดุยเตนพรวดพราดพลาตดดำ ถึงแนวหนองย่องก้าวเอา
 เทาคดำ แต่ทองนาอยู่จนเที่ยงจึงพบทาง พอยกเทาก้าวเดินบนเนิน
 แห่ง ทงขาแข้งเขาขอให้ชดชวาง เจ็บระบบคมหม่าคารคาง ค้อย
 ย่องย่างเหยียบฝุ่นให้งุนโงน เห็นพฤษาไม้มะคามะชามช้อย ทง
 ไทรย้อยยอดโยนโดนตะโฆง เหมือนไม้ดัดจตุวงช้างพระโรง เป็น
 พุ่มโพรงดำขาน้ำเดี่ยตาย เดินพินิจเหมือนคิดดมบัตบ่า จะใคร่หา
 คนไม่เข้าไปถวาย นเห็นดเหนอยเดอยตาบรรดาตาย แล่นเดี่ยตายดู
 เดินจนเกินไป ถึงทองธารคำตเจ้ารมเขาชวาง พอได้ทางดงมหา
 ชดาไหล เขากามแจกตกจางตามทางไป เป็นจันใหม่อ้อแอ้ไม่แน่
 พอน ร่องไตขอมอชไปทเขา กตอเตาเดียบเดินเนินคังจร คีตาเต
 เป็นชเง่งชงกอน บางพรุนพรอนแตกกาบเป็นกราบไคด คอ้งเตียง
 เดียบเหยียบขอกเอาปตาบแปดบ ถึงทแคบเป็นเขินเนินไคด ค้อย
 ตะกายบ้ายบั้นเปะปะไป จะขาดใจเดี่ยตายเหนอยทงเมื่อยกาย ถึงท
 โหดคองกระโคตชบนแง โก่นเอาแม่จันใหม่หนีใจหาย บอกว่าไคด
 ไคดมาบรรดาตาย ทงแค่นนายแต่งนำไม้จำทาง ทำชมเซอะเคอะตะ
 มาปะเซา แต่โดยเมากันชาจนตาชวาง แกไขหูตึงไปตามทาง
 ถึงพนดางแดดาดดวนหาตทราย ค่างโหยหิวหน้าหงอนชางแข็ง ใน

คอแห่งหอบรณกระหนกระหาย กตฺถนกระเดือกเกิดอกกตฺถกนนาตาย
 เจียนจะตายด้วยรอนอ้อนกำลัง นากนอนอยู่ในท้องชลาตันธุ จะ
 กอบกนเค็มขมไม่ส้มหวง เหมือนไรค้อยู่ข้างกำแพงวง จะเกยวง
 ก็จะมีเขาเจียนตาย ทงนเพราะเคราะห์กรรมกระทำไว้ นึกอะไร
 จึงไม่ส้มอารมณ์หมาย แดงปดอบน้องส่องราปรีชาชาย มาถึงท้าย
 ทวบ้านาจอมเทียน เห็นบ่อนาราคมเขาโดยอยาก พออาปากเหม็น
 หินให้คตฺถนเห็น ค้อยมีแรงแข็งใจไปทางเกวียน ไม่แฉะเวียนเตา
 เดินดำเนินไป ถึงหัวขวางตัดทางเข้าใต้ถาม พบขุนรามเรียกหา
 เข้าอาไศรย กินข้าวปลาอาหารสำราญใจ เขาแต่งให้หัดบนอนนอ
 กำลัง ตั้งตำแสงแสงสุดเมือหยุดพัก เมื่อนั่งชกกนชากับคางตั้ง เสียง
 ฆาครอยู่จนพระเคาะระฆัง ต่างรำตั้งปลากรักกันหนักครัน แฉ่นวิตก
 ออกพเมืออางวาง ตามถึงทางที่จะไปในไพรธัญท์ ชาวบ้านบอก
 มรคากว่าพัน ตักตักกันแกตวกลตาเป็นหน้ากตว ยิ่งหวาดจิตตคิด
 คุณพระชนส์ห์ กับชนนิบตุเรศบังเกิดหัว ขาดังใจไปหาบิดาคัว ให้
 พนชวทชอว่าโกยนต์ อธิษฐานแฉวตั้งท่านตั้งทอนอก ตั้งเนียงนก
 เพรียกไพรทงไก่อชน เมฆแอร่มแย้มแยกแฉวกตววัน ก็ชวณกัน
 อำตาเขาคตาโคต เขมนเมินเดินตรงเขาดงดิก ดูซงชกมิดเห็นพระ
 สุริยได้ เสียงฟัวรอกองตนตนนไพร ไมไหวไหวเหตยวตงระวง
 คอย ตั้งดเจียบเยียบเยนยะเยอกอก นาคางตกทยตเหยาระตงเผาะ
 ผอย พฤษาสั่งขงยางสั่งด่างตอย คชตชอยชนช่มช่อมไบ ถึง
 ปากช่องหนองชะเงวเขาแฉวถาง แมนคาคางอรญญาได้อาไศรย

เป็นที่ชุมนุมขงคองคาไทย ว่างเวงใจรีบเดินไม่เมิ่นเตย หนทางรณพน
 ทรายตะเอี้ยค้ออน ในดงคอนดอกพยอมหอมระเหย หายระหวยด้วย
 พระพายมาชายเซย ช้างงายเหงนทักน่ามา ถึงบางเฝ้ไม่เห็นเฝ้เป็น
 ไพรัชฏ์ แล่นสั่งดงเียบในไพรพฤกษา ต้องข้ามธารผ่านเดินเนิ่นหนา
 อริญวาอ่างว่างในกตางดง ถึงพตงค้อคอเขาเป็นไซดเซิน ต้องชนเนน
 ภูมาบ่าระหง ส่งกระทงหตงโคกเป็นโครกตรง เมื่อจะตงก็ตองวง
 เหมือนตงโดน แต่ข้ามห้วยเหวผาจนชาตต ต้องกาดตวงเตนตง
 เตนไซน ทงรกายางชวางโกงตะไซงโคน สดุดโดนโตดข้ามไปตาม
 ทาง ถึงพตรด้าครเบนพวยพุก หนาทุดอกจากชวากชวาง ดชงได้
 ไทตเซียวเบนเกดยอกตาง สไบบางชุบชบกับอร่า แดวชนเนนเดิน
 ในดงไม้หอม สพรังพรอมปรุปรายปฤษณา ยามพระพายชายเซย
 ภาเพยพา หอมบุบผารินรินชนอรมนน์ เหมือนกตงปรางนางปน
 สุกนธริน คดกตงคนเคียงนองประคองตม กอนตงอนย่นเตดตาดวนตม
 พนิกชมตางนางไปกตางไพร ถึงห้วยอร่าแดระยาดวงนถ้ายหยุด ดอก
 นนตุดที่จะตกตุดได้ว กะมองกะเมงนมแมวเป็นแกวไป ตวนตูกไม้
 กตางบ่าทงหวาพตอง สทอนหตงนไคตงนออกเกตอนกตง ผุงค่างตง
 กนเตนเบนเจาของ ตางเกบเคียวเปรยวเปรายเตี้ยกายกอง แต่โดย
 ตองเตอกชิมจนอิมไป ถึงโครกตรงยห้วยพยุจนจะหยุดรอน เห็นแเวต
 นอนอยู่ในดงให้ตงได้ย เวียกกนตุดด้วยไม่รู้วาสัตว์ไค เห็นหน้าใหญ่
 อย่างจวเซตตะศุกต้ว มนเห็นหน้าท่าตากรบบริบง เห็นทตายตงคอ
 คางทงหางต้ว รู้ว้าแเวตกินหนามให้กร้ามกตง ชยบต้วตงพตวันไป

ครัวหนึ่งถึงชวากชากตูกหม้อ ด้วนพฤษายางยุงสูงได้ว แต่ด้วน
 ทากตะเดะรำดำไฟพร ไต่ใบไม้ยุงยงมากตางแปดง กระจิดตเฆาะ
 เกาะผบกระหยับคืบ ถีบกระทบบมีไคว่หตุตตุตแต่ยง ปตตทตตคิตชา
 ระอาแรง ทงขาแข็งเตอดโทรมชโตมไป ออกเตนถหนทากถึงชาก
 ขาม เบ็นด้นามหน้าทำได้อาไศรย เห็นรอยคนแรมค่างอยูกตางไฟ
 ขนคณไม้หกรังไควเรยงราย เตยงตงค่างปางชนวระหวัดโหวย กระจิม
 โหยห้อยไม้หน้าใจหาย เตยงผวผวคควเมยเทยวโยนกาย เห็นคนอาย
 แอบอิงกับกิงยาง โยชนเวทนาเทยวหาผว เหมือนตวพจากนองให้
 หมองหมาง ชนเพรียกเรยกชายอยูปตายยาง พเรยกนางนุชนอง
 อยุ่ในใจ เบ็นบ้ำสูงฝุงนกในตงคัก หวนระตักถึงตุตาน้ำตาไหล
 จกระจนรองพรองเพราะเตนาระไฟพร ทงเตยงโก่เกอนชนตนนเนน
 พฤษายาเบยคเตยตตตงบแกว วิเวกแวงหวางดำเนาภาเขาเขน ตตบ
 ฟงวงเวงเบนเพดงเพदन คองรับเตนโดยควณตววยจวณเยน ถึงหวย
 โบ้งเห็นชารตระหนไทด์ คงคาได้ปตางว้ายคตายคตายเห็น มีกรวดแกว
 แพรจพรายรายกระเด็น บ้างเตเห็นเบ็นด้บษวาคำ ชนอรามณชมเซย
 เตยตตตาศ พระพายพาดพิตเรอยมาเนอยน้า ทงตองชางมรคบบ่า
 ระกำ ตถ้างดำเตตตบอยูกบกอ หอมบอบผาส่าโรชมารนทรน ตาง
 หยคยนใจหายเตยตายหนอ แมนอยุ่เคยงเวยงไซยเห็นไม้พอ จระตต
 คอเรือเตนเตนตามกัน ทตายตกลตักเตดแอด เออตาบคัตชิมไปน
 ไฟรตถนท มนแถนเปรยวเบยวหนาเขาหากัน ออกเซตพนเบนจระ
 ตายควยรายชิม

๑ ถึงหอยพร้าวเทาเมื่อยออกเดือยตา เห็นผดฟ้าฝนย้อยลง
 หิมหิม สุนัขนายบายเยของเมืองประจิม อูระปมค์รบักดักทรวง
 ออกเดินรบถบถอนไปทุกอย่าง กตวจะค่างค่างในดงหลวง ด้วย
 คุมครกพฤษชาติตาพวง ไม่เห็นดวงสุริยาเวตาไร พอเต็มคั้งถึง
 สุนัขกระบากนห รอยเขาพันพฤษชาติอยู่อาไ้รย เห็นรอยคนปนควาย
 ค่อยคลายใจ รู้ว่าไ้ด้ออกดงเดินคั้ง แต่อย่างย้ายทรายฝุ่นชยุ้นยุบ
 ยิงเหยียบฟูบซาแข็งให้แข็งขิง ยิงจนเย็นเย็นด้ายให้ตายคั้ง คุ
 เหมือนหนึ่งเหยียบโคตนาให้โอนเอน ออกปากช่องท้องท่งทตดง ค้าง
 เกิดอกกตงตงทงรกถกเขมร ด้วยตาเดือยเห็นออยออนนอระเนน
 จนสุริเยนทรดับไม้ชายทะเล ผลดกนทาย่าเหยียบด้วยนหยัด กระ
 คุกคดผวะเผาะให้โผเผ ค่อยอย่างเท่างกาวเขยกตุเกกเก ออกไซเซ
 เดินข้ามตามสะพาน เป็นท่งแกวมี่แนวแม่น้ำอ้อม ระยะเวลาอ้อมเคหา
 นาด่านาน เป็นเนินส่วนดวนเหต้ามะพร้าวตาด เขาตบบานทบมาตต
 ไป พอต้นดงตรงปากออกปากช่อง ถึงระยะของเข้าเรือนตุไ้ดว แวะ
 เขาย่านบ้านเก่าค้อยเบาใจ เขาจุดโคคอรบให้หัดบนอน ฝ่ายนาย
 แต่งถึงตำแหน่งสำนักนออง เขายมยของชมหาดานคตานลัดดอน พว
 เหวเอกาอนาทร ด้วยจะจรต้อไปเป็นหตายคน ครอบงูงเขาเทาบวม
 ทงสองข้าง จะย่องอย่างลุดแรงจะแข็งขิน อยู่ระยะของสองวันลุดกต
 กตน ค่อยแซมชันชวนกันว่าจะคตาโคต นายแต่งหนตหตบไม่พบเห็น
 โยแค้นเขญคิตน่านาคาไ้ด นอยญาเพื่อนเหมือนจะรวมชวาไ้ดย มา
 สุนัขใจจ่าจากเมื่อยากเย็น จึงกรวดนาราวาคออาวาค์ อนชายชาตน

หนอไม่ขอเห็น มาดวงกัณฑ์ปดดอกหุดอกทงเป็น จะชเชนชวชา
 ให้ดำใจ เคชระสัคยอริชฐานประจานแจ้ง ให้เรียกแสงเทวทคจน
 คัดไซย เหมือนชอคงหุดงพหารเขยนถ่านไฟ ด้วยน้ำใจเหมือนมิม
 หมอทรชน แดวชวณล่องน้องรกรวมชิดค ให้เป็ดยวจิตคไม่แจ้ง
 ฐแห่งหน จากระยของยอตามกัณฑ์ด้ามคน เดียบถนคัณนาบ่าไร่
 ถึงบ้านนาตาชวณญี่ด้าคญี่แน่ เห็นยายแก่แวงะถามตามส่งไต้ย เขาชนอ
 แนะทงหนทางไป ประจักษ์ใจจำแน่ด้าเนินมา ถึงบ้านแดงทางแห่ง
 เห็นทุ่งกว้าง เพื่อนหนทางทจนทบคตบหา บุกดะแวกแผลกแจมกับ
 ญ่าคา จนแตกกตามาถึงย่านบ้านคระพง มีเคหาอารามงามระรณ
 ด้วยพ่างพนพุ่มไม้ไพระระหง คัดกระพ้อห่อไต้ทุกไร่ก่ง พหดกตงทาง
 ทุ่งกระทอดอ เห็นด้าวด้าวชาวไร่เขาไถที บ้างพาทอชเออเออเดี่ยวเหนอ
 หนอ แดชไคดไต้ดาบเป็นคราบคอ ผ่าห่มห่อหมากแห่งคระแบงมาน
 พัดเมนเคนคตรงเขาดงตั้ง เดียงนคยงเบญจจรรณชนชชาน คัดถึง
 หนองหมองใจอาไต้ยถาน แม้นแจ้งการว่าพจากอชชยา จะเค้ว่า
 สร้อยคอยท่าเป็นทุกชวชน ถึงยามนอนยามกัณถิดทา พักแค้นคุด
 ยากด้าบากมา ทงเคนบ่าปมกายจะวายวาง คตงเวียงนวงหุดงทบ
 คตบเดยอ ด้วยรกรเรยวหวยหนองเป็นคตของชวาง ระหกระเห็นเคน
 ภาวนาพถาง พอพบทางดงถึงทองทะเดจน เดียงพัดกคกรกกรม
 กระห่มคตณ รมระรณรูกษาพฤกษาดัน เหตาดันไปดงโกงก้างกั
 พกต สด้างคณเตงคตงสพรงตา ถึงปากชอชคตองกรุ่นเห็นคตอง
 กว้าง มีโรงร้างเรียงรายชวยพฤกษา เป็นชุมรุมน่านาเขาทำปตา

ไม่รอรับเดินคาเนินพลาจ ถึงศาลเจ้าอาวาสมูทรรที่สุคหาค ได้ยบ
 ตัดคำชนตามชองทคตองชวาง ถึงบ้านแกตงตบ้านไปย่านกตาง
 เห็นฝูงนางล้านเลือนนเหต้อใจ แต่ปากพลอดมื่อตอดชยุกชยิก จน
 มื่อหิงกกองแงไม่แบได้ เป็นด้วยบ้านล้านต่งเซ้ากรุงไกร เด็กผู้ใหญ่
 ทำเป็นไม่วั้นคน พอพตบคำล้านกทเรอนเพื่อน ดูเยาเรอนชาวแขวง
 ทุกแห่งหน มุงด้วยไม้หวายโตมแต่นพิกต ไม่มีคนแตงกม้วนหตงคา
 วาง ครนคนมาเอาหตงคาชนคตุมคต ดูกตเวรวตไม้ชตชวาง เวตา
 ค้าตาเหต้อตวยเลือกวาง บับมาชางเรอนเยาทเรานอน เซาตักจัน
 ชนไนได้ตุนักซ์ มันชอบฮักตนโดยแตงไหยหอน ยิงตักฟ้งวงเวงวนาตร
 ตังเวชนอนมิใคร่หตบระงบตง จนรุงแจ่งแตงต่ายไม่วายไค้ก บริ-
 โภคเสร์จตมอามณประสังค จากตถานบ้านแกตงไปกตางตง ตัน
 รังรงรมชนระรนเย็น เห็นรอกแตเยตุนออกอุนวง เอาคินทงใต้ทูป
 ตะกรูบเต้น ตุกมะม่องรงวงกตาดตาชกระเต้น เตยตายเป็นกตางไฟร
 ไม่ได้การ อยู่โกตวงตงนนางสาวลาว จะโนมน้าวกิงเก็บเกษมล้านค
 นิกค้ำเนินเดินกตางทางกันดาร ถึงสะพานยายเหมตร้างทกตางไฟร
 เบนทุงแกวแนวหน้าตักตกน คตองพากันตวยเตยบทะเลเทไหด แตงชน
 ช้ามตามสะพานลำรายใจ ตงเตยบไนคั้นเซาตาเนาทาง ตูกรรมครวก
 พฤกษาบ่าตังต ทะตุดตคตทะเลเหมตมทองหตาง ค่างเพตตเพตน
 เต็นว่าเสภาพตาง ถูกชนชางเซาหอหวัรอเซ เห็นไร่แตงแกตงแวง
 เซาริมห้าง ทำถามทางชักชอนให้ต้ววดเต พอเจ้าของแตงโมปะ
 โตปะเต ส้มคเนกนแตงพอแรงกัน แตงวิญโยโมทนาตาตตัดาค ตง

เียบหาดปรัดเปรมเกษมสันต์ ถึงปากช่องคตองน้ำเป็นดำคัญ คำ-
 แหนงนนชอชวากปากดาวน ไม่หยุดยงตงหน้าเข้าปากกว้าง ไป
 ตามทางไซดเขินเนินถนน สดับเตียงตงค่างครางคำรณ เหมือนคน
 กรนโครกครอกท่ากดอกตา

ถึงหย่อมย่านบ้านควำพอกำพดบ ประดับพบเผ่าพงศ์พวงวงคำ
 ชนกระฎุทส์ถิตยทานบิตา กตงหน้าตักไม้พองเผ่าพรงพราย คีโรราบ
 กราบเท่าให้เปด้าจิตต์ ว่าคาญกิดอาไดยมีใคร่หาย ชรอยกรรมทำ
 สัตว์ให้พดัดพราย จึงแยกย้ายบิตุราชญาตีกา มาพบพ่อทอใจด้วย
 โกตแม่ ให้ตงแต่เค้ร่าสร้อยตะหอยหาชนน้อยคู่ร้อยุชยา บิตามาอ้าง
 ว่างอยู่กลางไพร ภูเขาชวางกตางกนอรญุประเวศ์ ชำมประเทศทุ่ง
 ท่าชดาไหล เตินกนิตารปานปมจะบรรโดย จึงมาได้เห็นหน้าบิตาคอ
 ทานชูช่วยอวยพรให้ผองแผ้ว ตงตตรแกวگانกนไฉเห็นอห้ว อุด้าห์
 ฝนไฟตทารกษาคอ คอยยงชวมนเมอยทเห็นอยกาย บรรดาเหต่า
 ชาวบ้านประมาณมาก ต่างมาฝากกรกใคร่เหมือนใจหมาย พุดถึงทต
 ไบยชะโมยควาย กต้าวชวญนายเบียดเบียนแถวเมยนต์ ตามราคา
 พราชวานจะวานชอ ดงนอชอชอเองกุกะหนุกะหน ทคะชาค้ำหวานนาน
 นานมี เป็นวาชครานพงแต่ชงตาย เวต่าเซากชวณกนออกบ่า มนไม
 หมาได้เนื้อไปเหตอหดาย พอเวดาด้ายฉนหัตถวันชาย ได้กระต่ายตะกวด
 กวางมาย่างแกง ทงแยบงองอ้างเนื้อค่างคอ เขาทำครวครนไปปะ
 ชยะแขยง คอชอคตงกนแต่ชวกับเค้าแถง จนเรียดแรงโรยไปมี
 ใคร่มี อยู่บุรีนกินดำราญทงหวานเป็รยอ ตงแต่เทียวยากไร้มาไฟรค์วี

แค้นาคาตมิได้พานในนาภี บัดฉวายุก็หย่อนลง ด้วยเดือนเก่า
 เขาวัด้าเป็นหน้าฝน จึงชดัดนั้งของตอ้งประดังค้ ครั้นแล้วตาผ้า
 เท้าทานบิตุรงค์ ไปบ้านพดงคอคองกรมฝงคดอง ดูหนุ่มสาวชาวบ้าน
 วิชาญจิตต์ ไม่น่าคิดเข้าในกอดนอกขรล้นของ ด่วนวงศ์วารวาม
 เครือเบนเชอชอง ไม่เหมือนของนกนานาคากระเด็น แล้วไปชม
 กรมการบ้านดอนเค็จ ดอนเตยงเบ็ดหมเนอดเค็ดอเชญ ยกกระบัต
 คดชอนทุกเข้าเย็น เมียทเบนทานผู้หญิงนงปงปดา
 แล้วไปบางทางเดือนบ้านพงอ้อ ไม่เห็ดอหดอหดายตำแหน่ง
 แล่วงหา จะเที่ยวดูคนผู้ทายาตา ไม่เห็นหนานกรทศลตใจ ถึงคน
 ผู้ยูกัดอนักเหมือนเปดยว ลันโตษเคียวควยวาจิตคผดวิสัย มาอยู่
 ยานบ้านกรวาระกำใจ ชวนกันไปชมทะเลทุกเวดา เห็นเงอมเขาเงาบัง
 ชนหงเดน ตมเขนเขนอยากดูหม่มัจฉา แดคตังโตงตักทอชระดา
 คณาว่าแดนตะเตารมเกาะเกียน บางกาดเลียดเคียดทางไปข้างเขา
 บางออกเขาขามฟากตังฉากเขน เรือตระเวนเงินแดนเที่ยวแดนเวียน
 ดาษเคียวคดล้งต่างกลางชระดา ครนยามเขนเห็นเหมือนหงเมฆพดุง
 เบนควนพุงราวกับไฟโกดหนักหนา แดจถอยตงโพตงชนไม้ชาดคา
 ตามผู้เฒ่าเขาว่าปตามันพนฟอง เห็นจริงจงนงนภพตกตา จนพตบ
 คามิตมนชนล้งยอง ยิงอาดัยใจมาอยู่ทักู่กรอง แม่นแม่น้องโตมาเห็น
 เหมือนเขนหน จะแอบอิงวงวอนชออันถาม ตำแหน่งนามเกาะแก่ง
 แชวงวอก ไตเชยชนรนรล้งมาต แดจจะชให้แม่ชมยมนา ไหนควพ
 นจะชมทะเลหวง จะชมตวงนัยเนตรของเชษฐา โอ้ออาดัยโกด
 แก้วกานดามา กตหน้าตามิโครหยุตล้งุระกำ เตียดาชนภคคณ

เจ้าพ่อยังชนเชยชมชิมไม่อิมหน้า มายากเย็นเห็นแต่มาแพรตา
 ได้หมกร่าอยู่กับกายไม่วายตรอม อยู่บ้านกร่าทำบุญกับบิตุเรศ ถึง
 เดือนเศษไค้กชบจนรูปผอม ทุกคนก่าก่าดัดสูดออม ประนตน์ออม
 พุทธคุณกรุณา ทงถอศัดกนเพตเหมือนเช่นบวช เย็นเย็นดัด
 ศักกราศัดนา พยายามตามกิจด้วยบิตา เป็นถานานุประเทศอชบด
 จอมกษัตริย์มัดการชานนาม เจ้าอารามอารัญชรรมรังษี เจริญ
 พรตยศยังมิ่งโมด กาทนดยัสบวธาสถาวร ให้พบเห็นเป็นท่านอุปถัมภ์
 กกรวดนากกนิงถึงดมร ให้ไพบุตยพุดสวดศัพพฒนพร อยารูรอน
 โรคภัยตั้งโรพาด ถึงชาตนมไค้ดมอามณคิต ด้วยองคอคศารักษ์
 จะหักหาญ ขอให้องครองสตัยชงบฏญาณ ได้พบพานภายหน้า
 เหมือนอามณ พอควรคัฐรภักประจักษ์จตต ได้ชนชิตชมน้อง
 ประคองดม ถึงต่างแดนแดนไกลไพพนม ให้ถอยตมตงมาแอบ
 แเนบอรา อยารุจกผลกพตททงหยกชจน แชนแต่ตจนรอยเดบเคบ
 นกหนา ให้แยมยพรมพรอมนอมวัญญา แตจกอยาขหงตะบง
 ตะบอน ขอแบ่งบุญคุณศัดถัดถึง ให้ทราชซึ่งไค้ศรททวงดวงดมร
 ถึงอยู่ไกลในบ้ำพนาตร แต่ใจจรงสวาทไม่คตาดคตา ไปเทียบเด็น
 เห็นดอกไม้แล้วใจอยาก จะไค้ร่ฝากดวงเนตรของเชษฐา ก็จุนใจ
 ไกลทางต่างสุชา แต่หน้าตานแต่พุ่มตะดุมตง เวลาค่ำเข้าใจเข้าไค้ยาศน์
 ไอ้อนาคในวนาบ้ำระหง ยินแต่เสียงตงคางทกตางตง วิเวกจวงวัน
 เวศังเวงใจ จกกระจนทวนแฉวแฉวแฉวเสียง เหมือนด้าเนียงวนิตา
 หน้าตาไหล ทนาวนาค่างพว้างพรมพนมไพร ไอ้เจียนใจพิจะชาต
 อนาถนิก ได้แนบหมอนอ่อนอ่อนให้ฉุนฉุน ระวังร่นรดตาดจนเมื่อ

จวนตัก ทงหอมแพรวารายงว่าดก ทรวงสะทกทุกทุกคนด้นใจ
 จนเคื่อนเกาเขาค่ายงพราฝน ทุกคำบตบ้านกรวดวนน้ำไหล
 ยงงวงเหงาเค้ราชาระกาใจ จนมโตไซคิดวากายจะวายชนม์ ให้เคตม
 เคนเห็นบค้ำจประหตาคหวน อินทรยต้นเคียรพองดัยของชน ท่าน
 บดาหาผุทรมนต มาหตายคนเขากวาคองอารกษ หตงตะเมอเพอพูด
 กับผด้าง ทเคียงชางคนผุไม่วจก แต่หมอเฒ่าเป่าบดชงดนก ทง
 เต้นวกหตายจนค้อยบ้นเทา ให้คนทรวงตงผเมอพเจบ ว่าเพราะเกบ
 ดอกไมททายเขา ไม่งอนงอชอดู้ทำดุเบา ท่านบ้เจ้าคุมเคนจิงแทนทต
 ครนตาหมอขอโทษก็โปรดให้ ทจรงใจพกร้อยว่าปด แต่ชาจบ้าน
 ท่านถอชางทาวมต จิงสู้อดนงไวในอุรา ทุกเช้าเียนเห็นแต่หตาน
 ทบ้านกรว ม่วงกับคากดอยจิตต์ชนิษฐา เห็นเจ็บปวคณวดพนช้วย
 ฝนยา ตามประสาชอตรงเบนวงค้วาร ครนหายเจ็บเกบดอกไม
 มาให้บาง กตบระคางเคองชองกันด้องหตาน จะว่ากถ้าวน้ำจโน้ม
 ประโตมตาน ไม่นัดมานลโมลรเหมือนก่อนมา ก็จุนจิตต์คิดเห็นว่า
 เป็นเคราะห์ จิงจาเพาะหิงหวงพวงบุบผา ตองครำครวญรจนอยู่
 ดุเอกา ก็เตยดำบิตุงคทงวงค้วาร ออกจากย่านบ้านกรวำช่าวิโยค
 กำดรดไค้กเค้รำหมองถึงด้องหตาน เมื่อไซหนกรักษาพยาบาล
 เตนนานจะโตมาเห็นหนากน ครนจจะมีหนมาจะตาเด่า จะดร์อยเค้รำ
 ไค้กาเพียงอาดัญ จิงพากเพียรเขียนคำเป็นด้าคัญ ให้ด้องชวัญเนตร
 นางไวต่างกาย ออย่าเค้รำดร์อยคอยพพอบ้น้ำ จิงจจะมาทำชวัญ
 เหมือนมันหมาย ไม่ทงชว้างห่างเจ้าให้ได้อาย จงครองกายแก้วตา
 ออย่าอาวรณ์ โอ้จากหตานบ้านกรวำระกาจิตต์ ก็เพราะคิดถึงแม่หญิง

มิ่งสมร ด้ฟมฝนทนพ้อคกล้าหัจร เป็นทุกขรอนแรมทางมากดางไพร
 ถึงกรุงศรีอยุธยาชนหาคา จึ่งเขียนคำจริงแจ้งแถดงไข ให้ดวง
 เนตรเซซฐาด้วยอาตย จงเห็นใจเกิดทจตคคคคคานัง ถึงเจ็บไขไม่
 ตายไม่คตายรัก มีแคตถกตอบนกราดกถง ช่วยยมแยมแซมชน
 อยามนคัง ให้เหอดหงตงเตยบางจะพงคา พอมทุกขบุกบามหารณพ
 มาหมายพบพุดความกบังามธา อยาบดเบอนเชอนธาทาระกา แต่
 อยู่กรำตรอมกายมาหตายเดือน ไต่ดงามตามทางทนางอน ก็หตาย
 หมันเหยียบแต่้นไม่แม่นเหมือน ไม่มลัคคกรกระบวนเบอน เหมือน
 แม่เพอนชพชายจนปตายแต่้น พจากไปไต่แต่้รักมาฝากน้อง มาก
 กว่าของอนอนดกหมันแต่้น พอเบ้นคามาหมทชมแทน อยาคอง
 แคนเดยทนนไม้ทนดา ด้วยเกิดความตามถิงเพราะหิงหวง คนทง
 ปวงเขาคิตถษา จิงหตักคจกถวบุญคุณบิดา ไปแรมป่าปมชวัน
 จะบวรตย แม่อยู่คปรตเปรมเกษมสวัดดี หรือเคองชตยुकเชญเบ้น
 ไฉน หรือแต่้นล้ชทุกเจตาประดำใจ สันอาดยตมหมายว่าวายวาง
 หรือพรอมพรักพกตรเพอนทเชอนยม ให้เปรมปริมประติพิทธีไม่
 ชตชวาง จะปราบปรามห้ามหวงพวงมะปราง ให้จิดจางจำจาก
 กระดากใจ นีราต์เรื่องเมืองแกดงเต่งมาฝาก เหมือนชน्हมาก
 มิ่งมิตรพิต้มย อยَاهมางหมองชองชตคคคอาดย ให้ช้นใจเหมือน
 แต่้หงบางเถคเฮย ๆ

นิราศพระบาท

๑ โอ้อาโดยใจหายเป็นห้วงหวง ดั่งครึกคักบักขำระกำทรวง
เสียดายดวงจันทร์ภาพงาม เจ้าคุมเค้นแค้นโกรธพิโรธ แต่เดือนย
จนย่างเข้าเดือนสาม จนพระหน่อสุริยวงศ์ทรงพระนาม จากอาราม
แรมร้างทางกัณดาร ด้วยเวียนมรอมฤตกาเป็นซาบาท จำนิราศร้าง
นุชสุดสังสาร ตามแต่ตั้งเสวีจโดยแดนกัณดาร นมัสการรอยบาท
พระคำสตา วันจะจรจากนอင့်สืบสองคำ พอจนวนย่ำรุ่งเรืองออกจาก
ท่า ราวากถึงดวงจันทร์ครวไฉดา พิศงตาแต่แต่ตามแพรวาย ที่
ประเทศเขตต์เคยไต่เห็นเจ้า ก็แต่เปิดาเปิดียวไปนำใจหาย แล่นสดด
ให้ระทระทวยกาย ไม่เหือดหายห้วงหวงเป็นห้วงครัน.

ถึงคตของชวางบางจากยงตรมจิตต์ ไครช่างคิดชอบางไว้กางกัน
ว่าชอจากแต่ไม่รกรูจกกัน มิเควาระหิครันฤมาพองกับคตของบาง ทง
จากทจากคตของเป็นสองชอ ยังจากกอนนกกชนในคตของชวาง โอ้อา
จากช่างมารวบประจวบทาง ทงจากบางจากไปใจระบม แล่นวิบาก
หตาดใจอาโดยเหตยว เห็นเวียงวงกยงเดี่ยวถึงเคยล์ม ประดำน
ดองหัตถ์ประนงตงประนม น้อมบงคมเทวารักษาวง ชอฝากนอิ่ง
ดองชนกชวดยปกเกษ อย่ามิเหตุนทรายเมื่อภายหลัง ไครปองชิง
ขอให้ตายด้วยตายชง เทพทงชนพาได้ปราณ.

ถึงสามแค้นแจ้งความตามตำเหนียก เมื่อแรกเรียกตำแค้น

ทงกรุงศรี ประชุมดูพุทธรูปในวารี ไม่เค็ดอนที่ชดชารบาตาดดิน
 จึงสำนามสามแค้นเป็นชอกง เออชาวกรุงกตบเรือกด้ามเด้นด้น น
 ฤรกกจะมึนาเป็นราคน แต่ชอกนเจียวงกตายเป็นหตายคำ ขอใจนุช
 ทณนตุจจรก ให้แน่นหนักเหมือนพุทธรูปเตซาซา ถึงแค้นคนจะ
 มาวอนชอนหน้า สักแค้นคำอย่าให้เค็ดอนจงเหมือนใจ.

ถึงบางพดขยงอนคอนาถจิตต นงพนจกน่านาตาไทด พพดค
 นางร้างรักมาแรมไทด ประเดี้ยวใจพบบางริมทางจร. ถึงบางชอ
 ชอบางนตุจจรก เหมือนชอจิตตทพตรงจางงสมร มิตรจิตตชอให้มิตร
 ใจจร ใจสมรชอให้ชอเหมือนชอบาง. ถึงบางชอนเหมือนเขาชอน
 สมรพ ชอนไว้นดอกกระมิงเห็นกว้างขวาง เจ้าเยยมหน้าออกมาหา
 พหนอยนาง จระร้างแรมไทดเจ้าไปเด้ว. ถึงนาวนชดด้ายททายยาน
 เขาเรียกบ้านวัดไยสัดตาดแก้ว จะเหตยวกตบดบังมาตบเด้ว พ
 ตบแก้วตบบ้านมาย่านบาง พฤกษาส่วนต้วนไต้ระคุดอก ตระหง่าน
 งอกริมกระแแต่เดส์ด้าง กตด้วยระกำอัมพาพฤกษาปราง คองนำค่าง
 ชอชุ่มเป็นพุ่มพวง เห็นจันทนต์กตูกเหตองตระหดบกดิน แมตงภูบิน
 รอนรองประคองหวง พฤกษาพองคองนามกานคาควง พยดพวง
 ผตจันทนต์ให้หวงใจ แมตงภูเซยเหมือนพเคยประคองชิต นงพนจก
 น่านาตาไทด เห็นรักรงงผตผตดส์บดไบ เหมือนรักใจชวญเมือง
 ทเคองเรา พเวยนเคอนเหมือนอย่านาค่างยอย ให้แชนชอยชนชอ
 เซนกอเก่า โอรักคณฤมาตองกับตองเรา จังใจเจ้าโกจรไปไมไต้หาน.

ถึงแขวงแควแพตตอดตาดชวญ เป็นเมืองจันตะประเทศ

ระโหฐาน คดงเบองบุรพาค้าดาตาดาน เวื่อนนานจอกใจทักกันจอกแจ
 พนังนางแม่คากนาชม ทาการมเวรเวรงอยู่เซ็งแซ่ ได้เลื่อตังวังรัตติ
 อดแอ พแดแดเครของเดินเป็นเดี่ยวตาย ชมคณาฝูงนางมากตางชด
 ด้เรียนเยยมฟ้าเวดาลัย ถึงปากเกิร์ตเล็กรักพอกผอนผพาย หยุตต์บาย
 บริโภคอาหารพด้น แรงกำเรบเอิบอุมชยายออก เขาก็บอกโยน
 ยาวฉาวด้นัน ถึงหาดชวางบางพุดเขาพุดกัน พคคณใจฉงนอยู่คน
 เดียว เป็นพุดช้อฤกฏคณบค่างหดอก ใครชวยบอกภคณมานประเดียว
 จะสั่งฝากชนิชฐาสู้ดาเดียว ใครเกินเกยงเดื่ออย่าไว้กำไรเดย. ถึง
 บางพงหน้าพงตงคตง โอชางจริงเหมือนเขาว่านิจจาเอย พจรจากตวง
 ใจมาโกตเซย ไอ้ออกเอยแทบพงเหมือนผงชด

ถึงวงจตเทยนถวายนบ้านใหม่ชาม กรบตามเรอทงมากตาง
 หน ทงตระตวทกเมฆเป็นหมอกมต ล่พรงคณคตาด โคนคอนาถครน
 เจ้าของคตาดรทกวานชนบคณ ระวังคณคณมอระมคณ เหมือน
 คบคณค่างวานรคณคณกรน ถาพตงพด้นเจบอกเหมือนคกคตาด เห็น
 เทพมหนามตงรานา เปรียบเหมือนค่างคณพุดไม้อ่อนหวาน เห็น
 กงกคมตพราเขาราน ถึงหนามกรนก็ไมเห็นบเหมือนเจบทรวง.
 ถึงบางหตวงทรวงรอนตงศรบัก พรางรักมาคดวยราชการหตวง
 เมื่อกิดไปใจหายเดี่ยวตายตวง จนเรื่อตวงมาถึงยานบ้านกระเซง
 พเวงเคอนเพื่อนชายพายกระโชก ถึงด้ามโคกคองแดดยงแผดแสง
 ให้รุ่มรอนอ่อนจิตระอิดแรง เห็นมอญแตงคควเดินมาตามทาง
 ตาโงงถูงอ่อมตงกรอมชน เป็นแยบยตเมื่อยกขยบย่าง เห็นชา

ชาวฉวนเฉวอยู่หว่างกลาง ไครยตนางก็เป็นน่าจะปราณี ตูเย่าเรือน
 หาเหมือนอย่างไทยไม่ หลังคาใหญ่พนักเด็กเป็นโรงผี ระยะเวลาย่าน
 นนุกยารว จำเพาะมีผิงซ้ายเมื่อพายุไป. ถึงวงค้ำหนักพุกพุดพอด้วย
 แดวกเตยตามแควกระแเส้ไหล ทงนาตงน่าตตกระทใจ โอน้ำไหล
 เจียวยังมีเวลาดง แต่โคกพญาไม่มีเวตาว่าง ระยะทางก็ย้งไกลถึง
 ไพรรหง ขนจากนาแควจะซาเขาเคนตง เมื่อไรตงนนแควกายจะวาย
 ครอม เห็นตมอจะใคร่ต้อดาร้าง ถึงรอยชงคูเซยเคยถนอม ให้
 นิม้องครองคักต้อยาปลกปลตอม เรียบนทรอมใจถึงคณังนาง.

ถึงท่งขวางกลางย่านบ้านกระบือ ทตมอชนนคอยเหือดด้วยคูง
 ขวาง ถึงย่านหนงนาเซาะเป็นเกาะกลาง ตองแยกทางตองแควกระ
 แล่ชต บางบุรีค้ำบุราณขนานนาม ราชครามเกาะใหญ่เป็นไพรด์ณท์
 ไนแควทางกลางย่านกัณดารคน นาวาตตเคนเบองบุรพา ไอ์กระแเส้แคว
 เตยวทเตยวหนอ มาเกิดก่อเกาะถนิตส์กตหน้า ตองแยกคตองออก
 เป็นตองทางคองคาน นีฎากนจะมิน่าเป็นตองใจ. ครนพนตงถนเกาะ
 คอยเตาะเตยบ นาวาเพยบนาตงกาดงไหล ไอนาถเห็นอยน่านระอา
 ใจ ถึงบางไซต่านคกนาวาเคน เขาบอกช้อตักตวงต่านซาม เป็น
 ต่านง่านน่านองในคตองเขิน บักซาไบกบักบิงตงดินเคน มัจฉา
 เพตินมุดพต่านในคองคาน นกยางเตยบเหยียบปลต่านซาหยิก เขาปาก
 จกบนอ้อชนเวหา กระทุงน้อยตอยทวนนาวามา ไอ์บักซาเอัยจะตอย
 ถึงไหนไป น่านังฎาจะตงด้วยนระนง ให้แนบอกของพริ้วว่าไทยให้
 มีทนต์ตักถนิกกับนไป ตงจับไกลตนักตกรมรมมววน ศัรชระเตยน

เดียนโตงหวาดานเดอม เหนยงกระเพอมร็องแรงแสงยงชน ไอหวนก
 นกตานปรจจนคน เมื่อยามยดพยงแสงนระกำทรวง.

ถึงเกาะเกิดเกิดเกาะชนกตางนา เหมือนเกิดกรรมเกิดราชการ
 หดวง จึงเกิดไศกชตชวางชนกตางทรวง จะตักดวงไว้ก็เคิบกว่าเกาะ
 ดิน ราฟิงพายตามสายกระแสเชี่ยว ยิ่งเด่นเป็ดยวเปด้าในฤไทยถวิต
 ลักครทงก็มาถึงบางเกาะอื่น กระแสสิ้นช้สายชตเป็นวงอ้ง อันเทจ
 จริงสั่งนไม่ร้แน่ ไดยินแต่ในยบตแต่หนตง ว่าที่เกาะบางอออื่นเป็น
 ถินวง กษตริยครงครองค้รอยชยา พาส่นมออกมาชมคณานก ก็เรือ
 รกรงวางเบนทางบ่า อนคาแจงกับเราแกตงตั้งเกศตา ก็เห็นหน้าท
 จะแนกระแสความ แต่เคยอนมไมกตายโกทรน ทงเกิดโจจรจเซให้
 คนชาม ไอชนะนแกวพเจามาตาม จะวอนถามย่านหน้าพรวาไป.

ถึงเกาะพระทระยะล่าเกาถ่ม เกศราจมอยู่ในแควกระแสไหล
 ถึงเกาะเรียนไอเรียนยงเกเรียนใจ ที่เพื่อนไปเขาก็โจทกนกตางเรือ ว่า
 คุงนาทาเลือชามกระแส พแต่เตหาเลือไม่เห็นเลือ ถามจริงก็จจะวง
 ตงจากเรือ อูทศ้เนื้อให้เป็นภกษพยคฆา ไม่เคยตายเขาบ้ายนาจ
 ต้อง เขาในคตองตะเคียนให้โหยหา ระยะเวลาบ้านชองในคตองมา
 ตอนภาษาพวกแซกตะนอง ดหน้าตาก็ไม่น่าจะชมชน พแขงชน
 อารมณทากมชง ทเพื่อนเรารองหยอกม่นออกออง จนเรือถึงปาก
 ชองคตองตะเคียน เห็นวตวาอารามตามตตง ออกแจงจริงเหตือ
 จะจำในคำเขยน พระเจดยตูกตาดดาชเดยร การเปรียญ โบลตักกู
 ชำรุดพ้ง ถึงวตชารมาใหม่ใจระย้อ ของพระหน่อสุริยวงค์พระวง

หตัง อุด้าหัทรงศรัทธามาประทัง อารามรงฤมางามอร่ามทอง
 ตั้งเวชกตขารมาท้อไค้รย ถึงสร้างใหม่ช้อยังขารมาหมอง เหมือน
 ๕๑ ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

ตรีบนเย็นต้นนขาย้า ประทับตำเรือเรียงเคียงขนาน เขาเรียก
 วัดแม่นางปดมตมร่าคาญ ไครขนานชื้อหนอได้ต่อมา ช่วยแปดง
 โศกให้เราปดมพอดมรก จะรู้จักคุณจริงไม่แกดงว่า พดพายนาย
 ไพร่บรรดามา หุงข้าวหาพินได้ก่อไฟฮ้อ พดนอกตกยากจากสถาน
 เห็นอาหารหวนทอดใจใหญ่หือ คอยชนเคยวชาวกล้าตักก้ามือ พอ
 กดินกรือคอกแค้นตั้งชวากคม จะเจอนาชาแต่บในทรวงเดี่ยว ที่เคม
 เปรียจกตากตนกชนชม กินประทับแต่พอรบกับโรคตม ครนค้ำพรม
 นาคางอัยพร่างพราย ก็แรมรอนนอนวัดแม่นางปดม พไมตมฮาโดยให้
 ใจหาย ทงไพร่นายนอนกตาดบนหาดทราย พงศ่นารายณนรินทร์วงศ์
 ททรวงญาณ บรรทมเรือพระทงบงวิสูตร เขารวบรรดรอบตทงตดาน
 ครนรุ่งเข้าราวโมงหนึ่งนานนาน จิตแจ่มมานให้ เคตอนนาวาคตา
 เขาตาคตองหัวรอตอระตะ เกะกะรอร่างทางพม่า เห็นรอกหักเหมือน
 หนึ่งรอกพรอรา แต่รอกทำรงทุกขมาตามทาง พอเดยวแหตมถึงท่า
 ค้าดาเกวียน คตงคยนแต่โตงคตงคนถาง พตงคาหาเกวียนตอง
 ขางทาง หมายจะจ้างบรรทุกไปท่าเรือ แต่ทุกขรกกเห็นหนักถนตอก
 ถึงตักหักเจ็ดเกวียนกเจียนเหตือ แต่โศกรักมาจนหนักในตำเรือ เผ้า
 เต็มเจือไปทุกคั้งร่าคาญครัน.

กิ่งบ่อโพงถ้ำมีโพงจะผาศุก จะโพงทุกขเดยให้ตันทโศกศัตย์
 นแตกแตกเห็นแต่คตงชน ถึงปากจันตะตะเตือนให้ตรอมใจ โอน้าม
 นองถามาพองกับชื้อบ้าน ตมร่าคาญแต่จมานักร่าฤกได้ ถึงบางระกำ
 ไอักรรมระย้าใจ เคราะห้กะไรจึงมาร้ายไม่ฉายเดย ระกำกายมาถึง

ท่ายระกำบ้าน ระกำย่านนกยาดพระเอกเขยโศคนผู้เขาช่างอยู่อย่างไรเคย
 ฤอยู่เคยความระกำทุกคำคน

ถึงคองแคว้นแดนพระนครหลวง ยิงโคกทรวงเสียใจให้ส่อน โธ
 ออกเขยยังจะไปอีกหลายคน กว่าจะชนแทบชำระกำกาย ถึงแม่ตาเมอ
 เรามากตาแม่ แม่จะแต่แต่หาไม่เห็นหาย จะตามข่าวเข้าเย็นไม่เว้น
 วาย แต่เจ้าตายสุดใจมิได้มา ถึงอรุณญิกยามแตกแผดพยับ
 เต้โทซบซาบโถมหนักสำ ถึงตะเคียนค้อนหวนรับนาวามา ถึงคำดา
 ดอยแต่ถึงโตดใจ เงามตดั่งวงมจรแห่งนยอด ระกะกอดเกะกะกิง
 ไล้ว พยวบกิงเยอกเขยอนไบ ถึงวังตะไต้เห็นบ้านตระตานแต่
 ถึงบ้านขวางททางนาวาจอด เรือตลขดแต่หลตามตามกระแต่ ถึง
 ทาเรือเรือยดกนอดแอ ดจอบแจจอดริมตดั่งชุม ทหน้าทารารบ
 ประทับหยุด อุดตุดตชนของชนกงดุ่ม เล่บียงใครใครนงระวงคุม
 พรอมชุ่มนุมนแน่นำคำดาร

ฝ่ายพระหน่อสุริยวงศ์ทรงศึกษา ชนคำดาได้รจตั้งวางวีศรี
 ช่างพวกเราเฮ้อตงวาร แต่โดยคใจคนด้วยพันพาย อูระเรียม
 เกรียมกรรมอารมณ์รอน ระอาอ่อนอกใจมิใคร่หาย แต่ตดั่งวง
 หน้าในตาพราย หิวโหดตายคั่งยอดตดอดตอ ได้พงเพื่อนเหมื่อน
 ญาติเมื่อยามเขย เขาหวดเขตนโอบางกยงชว พระอาทคยมตมิต
 เจ้าเมฆมัว พาสต์วแตกดับพยไฟ กองคเชนทรเกณท์ช่าง
 ยัสบเขือก มาจตุเตอกกอกหมอชนคอได้ ทเคนคทกบไม้
 แกว่งไกว วิตุศรได้ตองช่างเป็นช่างทรง แดงผอนเกณท์กของ

ช้างไว้กต่างทุ่ง เวตารุ่งจะเสด็จชนไพรระหง ทัดแวรเกณชกน
 ไวดอมวง พระจอมพงค์อัครมบรมมพด้น อนพวกเราเหต่าเดวกา
 มาตย์ เหนอยอนาถนิตราตงอาดัญ แด่นวิตกกอกพนมูกพน ให้ห้วน
 หวนเวทนาด้วยอาวรณ์ สดับเสียงสปรุชทหยุดพัก เขารองสักรวา
 อิงทงครงทอน บางชมบาชาบทศคร ถึงสบกตอนทจะรุกสู่เมิน
 เผาแห่งนมองคเขชะเงพกตร เห็นจันทรชกรรอนเวหาเห็น ดู
 ดวงเดือนเหมอนชอรอพระเอญ ระวังเกนทจะเก็บประกอบกตอน จน
 ไก่เดือนเดือนชนต้นนแจว ดูเหว่าแฉ่วหวาดหมายว่าสายดมร แต่ง
 เดือนแอมแจ่มอมพร กอญกฤษรพุกข้างมายนเวียง บรรดาเพื่อน
 เดือนคนชนแข่งแซ บางจอแจจตการประถ่านเสียง บางมวนเลื่อมมค
 กระลอบหอบเล่บียง บางถึงเถียงซิงสปรุชคกน บางชนบนชนตั้ง
 คนข้างต่าง เสียงโถ่งฉ่างชามแตกกระแตกชน จนคนบนตั้งประกบ
 รับไม้ทน หมอเขาชนตคแตกกระจายราย ยามกระลอบกรอบแควบ
 กระไกรกริก กตกพตีกพตีกแพตงตะแคงหงาย กะโปเตเชือกร้อย
 ชนหอยทาย เมื่อยามรายดงามกว่าชามดิน ตั้งดาร์นางชาวไนท์ไป
 ดวย ทงโถถวยเครของแตงแบ่งขมน หวักระจกแตกกระจายดิน
 เจ้าของผนหน้าหานาคาคตอ จะบ้นชนกบข้างไม้กางชา แต่โดยผ้า
 กรตกรอมท่าชอมชอ มือตะกายดำยรดสัคนคอ เห็นข้างองวงหนัก
 กหวดอง แต้บ้นไฟตเห็นยวพตดส์หรัตชาต ด้องมือพตาดพตดชวา
 ดงคามง กรมการบ้านบ่าเขาฮ้ออิง ทำไกรชชงเรียกพวกผู้ชายเร็ว
 บางชนข้างพตางฉวยชอมอดุด ตั้งอุณรุทจับกนรทในเหว ไม่นัก

อายุประมาณเป็นกาเร็ว บ้างโอบเอออุ่มนางชนข้างฝั่ง ตูรแต่ง
แจ่มแจ้งอร่ามโตก บริโภคอิมเอิบอารมณ์หวัง ชดยวงศ์ทรงช้าง
กอบบัตตงกั รมตั้งตั้งดาร์ถให้ใต้เดิน

จากคำดาทำเรือเข้าทงทุ่ง เป็นผู้นำฝูงนภางค์ในทางเขิน กอบ
กระโตกโยกอย่างทุกอย่างเดิน ชะเยียนเยินยอบเยือกยะยวบกาย ทง
ต้องช้างทาดวงเป็นช้างตง ระยะเวลาถึงมหาดเดกนหนเหตือหดาย แต่
คตพจนจาเพาะเป็นเคราะห์ราย คตงชนพตายนาทางช้างนามน เพื่อน
เขาแกตงคตมอกระพอมคต ช้างดื่บคตบุกไปไนไฟรดัณท์ ผงะหงาย
คตทายเขาคตว่าทพ โอแม่จันเจียนจะไมเห็นใจจริง นึกจะจอน
จากช้างตงกตางเถื่อน แด้วอายุเพื่อนเขาจะเยี่ยว่าใจหญิง แต่
ตงเคียรเวียนหน้าไนตาจิง เขาคตพิงพาดคตมาตามทาง ถึงชาย
บ้าน่าปรโคนรำคาญคตคต ถึงมิงมิตรแด้วให้หมองอารมณ์หมาง
จนพนทงมุงตงตรงเขาคตงยาง ไมดตางตงตมระทมทบ รุกชชาติ
ตาศตุงระคตบ่า ตคตุงนาคอแจประจ่าจับ ตคตงว่าแคว่หวาดไหว
ฤไทยวบ จะแกกตบตงเหตือยวยงเปตือยวใจ ทงตงช้างทงเดินก
รกระ ระเกะกะพาดพนเถาวด์ตงได้ว จกกรจันแซ่เตียงเรไรไฟร ในจิตต์
ใจระทตทอระยอเยิน

ถึงบางโชมคตมีชารคตพานช้าง บรรลุตงทงครบรอยห้าตบ
เต็น มีโพษพุมช่มชนระรณเยิน ไม่วางเวณตบปฤษฎเขาหยุดเวียง
บางชายของตงตงตามทงบ่า จานรรจาจอแจออกแซ่เตียง พ
แกตงได้ให้คตดาร์เคียง เห็นของเวียงอยู่บนร่านทงหวานคาว แต่

นายานนเขาจากงกอกุง เห็นชาวกรุงกนกคุ้มทงหนุ่มด้าว พักตนได้
 ได้ช่างให้ยาว มาตามราวมรคาพนาวัน ตมกระพือฮ้อหอบ
 ผงคตหวอน บัษษาครวญเพรียกพฤษไพสัณท์ ดูเหวว่าแหว่แจ้วจับ
 หน้าใจกรัน ไก่เถื่อนชันชานเขาชะวาด ประจบจนถึงตำบลบ่อโคก
 ยามวิโยคออกชอกครีหุ ถึงจะไม่รู้จักไม่กรู แต่เพ็ดนดูไปทีบ้อยยัง
 ท้อใจ ระยะเดินเถินทางมากต่างป่า ต้องรอยหาดับเดินถึงสระใหญ่
 พอโคกมรคาพนาโดย พรีบได้ช่างเดินโดยดำตอง มาดับที่บ่อโคก
 จนสุดเหตยอ ยังเดี่ยวเดี่ยวโคกกายไม่วายหมอง ถึงหนองคนทม
 สระตระหนอนง เบนเบือกกตองแต่ตวงหญาคงคาค่า อันริมรอบ
 ขอบหนองทงตองช่าง รอยคั้นช่างตักตุมหตุ่มถล้า โอ้หน้าใจในอร่าท
 ทาระกรรม เหมือนหน้าตาอยู่ในหนองเป็นฟองคราม พยตหน้าซาใจ
 แดวได้ช่าง มาตามทางทวป่าพนาพนาม กำหนดนับมรคาพยายาม
 ก็ไต่ล้ามรอยเดินห้าปดาย โอ้ทางไกลไปเป็ดองเหมือนเรื่องว่า
 แต่โคกชานกะโรมิใคร่หาย จะเดชะป่าเขยวยังเป็ดยวกาย จะเด
 ซ้ายเห็นแต่ไซตฤเขาเคียง กับหมู่ไม้ไกรกรวยกันเกรากว่าง พยอม
 ยางตาพยคัมพยงเหยง ขอยมะขามตามทางดต่างเวียง นกเขาเคียง
 คู้ตประล่านคำ โอ้นกคู้ตน่าจะผาคูก ฟนทุกขเพราะจำจากเจ้างามซา
 เห็นนกหนึ่งจับนงกงระกา โอ้นกน้อยเห็นจะจำจากตัวเมีย ถ้านกผู้
 เหมือนหัวอกพี แล่นทอเวทนาประดาเดี่ย นิจจาเอ๋ยตาเบนอกนก
 ตัวเมีย จะตะเหี่ยหาผวอยู่ตอเดียว พเห็นนกแต่ววดกถกนน้อยจะ
 ครอบงมคอยนับวณกระสันเดี่ยว ไม่เห็นพักจะ ไหยอยู่โดยเดี่ยว พักเป็ดยว
 เปด้ากายซังตายมา ถึงค้ำตาฮาไครยเจ้าสามเณร ไพบริเวณอีกกระ

ทกด้วยพฤษภา ทบ่าพานขยาดพยัคฆา จะไปมาใครไม่อาจประมาณ
 เมิน ยามระงิดพไม่คิดว่าเสื่อราย เขม้นหมายมุ่งดำเนาภูเขาเขิน
 ไคด้รอยทางจรไม่หย่อนเกิน เขารับเดินการด่วนจะจวนเพน ช่างที่
 หนึ่งกรบสั่งให้รับได้ จนเหงื่อไหลหน้าแดงคังแสงเด่น ถึงสระขอรอช่าง
 เสวยเพน จนกองเกณฑเดินทางมาตามท่น พิแวงเข้าเขาคกกอยนำ
 เสด็จ คุเทศก์รอารักษ์นรังสรรค์ เอาเทียนจุดบูชาแก่เทวัญ ให้บ้อง
 ก้นอนครายในราวไฟร เห็นเขาคกกเขาแตกมาคกกตัก อนาคตนกกแดงก
 นำหน้าตาไหล พตกยากจากนางมากดวงไฟร วิตกใจคกกมาถึงศรี
 ราชอนจิตคคคิดไปน้ำใจหาย ไม่เว้นววยความเทวดคส์วาทศรี จึงเดยตา
 อารักษ์รมคร จึงคชเกิดนะชาขอตاجر ถึงสระขอรพอได้เวดาเสด็จ
 กตามเสด็จเวดตอมพรอมตตอน กาคคคแตกแผดเทยงทนกร รับบุญ
 ชรช่างทหงขนคตาม บ่ายประมาณโมงครึ่งพอดถึงวัด ออกแออดผู้คน
 อยุดันหลตาม ดงหยุดปดงไอยวาริมอาราม สัมภารตามเชิญเสด็จให้
 ศดาโคต ขนกุฎีฝากระดานดำรายริน ก็ครกครนครอบครวเข้า
 อาไศรย ทงไฟรนายรายเรียงกันเรียงไป คคไปไม่มุงเหมื่อน
 หดงคาบัง ประจวบจนสุริยนเย็นพยับ ไม่ได้คัพทเซ่งแซ่ด้วย
 แครดั่งช บัระนาดฆองกตองประโคมตัง ระฆังหงงหงงหง่างตง
 ครางครัม มโหรีบโชนจับใจแจ้ว วิเวกแคว่กตองโยนตะโพน
 กระหิม ทุกททบดปบุษกพุดพม รุกชากรมครอบแสงพระจันทร์
 เต็นาะเสียงเทคณาบุจฉาตาม ไนตนามเสียงต่นนเนินตังชร เป็น
 ฉนบรรณรตธีระวีวร พระจันทร์ทรงกตจรจนา ไฟตะเกียงเรียง

รอบพระมณฑป กระจ่างจบจันทร์แจ่มแอร่มผา ดอกไม้พุ่มจุฑาม
 อร่ามตา จับคีตาแด่เหตอมเป็นหทัยตาย พระจันทร์ส่องต้อง
 ยอดมณฑปสูง ในหน้ามุขเงางามอร่ามฉาย นกบินกรวดพรวด
 พราดประกายพราย พดุกกระจายช่อชวงดังดวงเดือน ดอกไม้ร้อง
 บอบบบสนับ้า ในแห่ดังเหล่าใครไม่มีเล่มอเหมือน แต่คนเดิน
 พดวนออกพนเพื่อน จนนจันทร์เคตอนรตคดอยดบเมฆา สังกัดเตียง
 คนดงระฆังเงยบ เยนระเียบบยามนอนรมเนินผา เมื่อยามแกน
 แล่นทุเรศเวทนา ต้องได้ยาอยกตางนาคางพราว ทงตองนาอำมฤค
 เมื่อดกเงยบ แล่นยะเยียบเนอเยนเบินเห็นบหนาว ทงหนาวดม
 หนาวพรมนาคางพราว ไหนจะหนาวซากผาคีตาเย็น โอ้หนาวอื่น
 พอชนอารมณ์ไค แต่หนาวใจยากแค่นนแล่นเขยง ทงหนาวนอน
 ไกตนุชสุดจะเย็น ใครปะเป็นเหมือนหนึ่งซาจะว่าจริง ถึงผ้าผอน
 ช้อนห่มเป็นไหนไหน ไม่อ่อนใจเหมือนกอดแม่ยอดหญิง แต่ตรอมใจ
 ได้ยาศน์หวาดประวิง จนนไ้ชิงกันชนกระชนยาม ได้เพ็ดนอ่อน
 ดุนเคตมดดีหดับ ก็ผ่นยบไปด้วยรักไม่พักถาม ในนิมิตรว่าไค
 ชิดพวงาม เหมือนเมื่อยามยังตำราญอยู่บ้านน้อง ดบายนิตหนึ่ง
 ทฝนกพदनรุง คนส์ตั้งเขาประดงระฆังทอง พอดมตากัผวา
 คว้าประคอง ไม่พบน้องสุดแค่นแล่นรำคาญ จนนแจ่มแจ้งแแต่ง
 สายไม่วายไคก บริโภคโภชนากระยาหาร แด้วเดอกชปเทียน
 จดไปนมัสการ เข้าในदानแด่เตอมตระอองทราย มีรมโพธิ์รุกขัง
 เป็นรงรณ พิกฤตชนช่อบังพระสุริยาญ แล่นระโหโอพาน่าสบาย

ทงหญิงชายกตาคดคุมประชุมกัน ทวาราทตรงนำบันไดนาค มีรูป
 รากษสค์องอสูรขยัน แด่ยะแยกโอรสูร้อ่าล่องตามัน ยืนยงพื้น
 แยกเขยวอย้อย่างเบ้น บันไดนาคนาคในบันไดนั้น ตมกณณ์เพียง
 จะเดอชออกโตดเด่น ขยาเขยวชบปากเหมือนนาคเบ้น คาเขม้น
 มองมั่งล่ดุงกาย มตนกามพฤกษ์ทานในตานวัด ตุกหมากยัดเงิน
 ทงอุทศลวาย คนประชุมกตุมซิงทงหญิงชาย บ้างกอบปรายเบย
 ไปรยอยู่ไกรยกราว ทิศประจิมริมฐานมณฑปนั้น มีดาบศรูป
 บนยงพื้นขาว นุ่งหน้งพย้มาชฎายาว ครังเคราคราวหนดแซม
 ล่องแก้มคาง ชนบันไดจะชนไปมณฑปนั้น ถึงโคตน์ล่องตัว
 กระหนาบข้าง ตมตมแผ่นเหมือนจะเต้นไปตามทาง พชมพดาง
 ชนบนบันไดพด้น ทงล่าวหนุ่มเขาประชุมกันแออัด ประนมหัตถ์
 ทกษณเกษมสันต์ แด่เวียนเคินเพด้นชมมาตามกัน ตามช่องชน
 ก้าแพงแกวอินแพรวพราว ทงซุ่มเด้ามณฑปกระจกแจ่ม กระจ้ง
 แซมปดายเด้าเบ้นบัวหงาย มดอกจันทรกานแยงล่ดบดาย กตาง
 กระจายดอกจอกประจำท่า พนณงหดงบวทฐานบทม เป็นครุช
 อดยนเหยยบภุชงคชยา หยิกชยุมกุมวาล์กรีกา กิณรวารายเทพ
 ประนมกร ไบระกาหน้าบ่นบนชนมูช ลูววรรณล่กเดอมแกวประกัศร
 ดุยอดเขยมเทยมยอดยุกุณชร กระจ้งช่อนแซมไบระกาบ้ง นาคล่ดุง
 รุงรังกระดิงห้อย ไบโพร้อยระเรงอยู่แห่งหง้ง เลี้ยงประดำนก้ง
 ล่ดตาดกระดิงดิง วิเวกวังเวงในหัวใจครัน บานทวารดานแเดดวัน
 ตายมูช นำล่ดนุกในกระหนกตมกณณ์ เป็นนาคครุชยุดเห็นยวใน

เครือหวด รุปรักษ์ย่นย่นกอดกระบองกุ่ม ถึงโตอดกักถ่านกระหนก
 เกยว เทพเหินยวเครือกหวัดหัดถักขย่ม ชมภพาดกอดถ่าน
 กระหนกรุ่ม ลุครูปกุ่มชรรคเงอในเครือวง รูปนารายณ์ทรงชักรูชา
 เทียร พรหมเจริณเฒ่าเจียงบดตงกหงัด รบอมรกรกำพระชามรงค์
 เฒ่าเจียงทรงคชดาร์ในบานบัง ผนังในกฎฐทงด้ต่าน โอพาดานทอง
 ทาฝายนัง จำเพาะมดด้ต่านทวารบัง ทพนนงตาดด้วยแผ่นเงินงาม
 มณฑปน้อยลุ่มรอยพระบาทนพ ดันดูลุวรรณแจ่มแจ่มแจ่มอรัม
 เพดานตาดตาดตวนกระเจกกงาม พระเพดิงพดามพรางพรางด้ว้าง
 พราย คาชายแกวบกกกรองเบนกกรวยห้อย ระบาย้อยแวความ
 อรัมฉาย หอมควนรูปเทียนตระหวัดบอยุ่อบอาย ฟุงกระจายรณ
 รนทงทองทอง พเขาเคียงเบองชวามาพระบาท อภิวาทหัดถักประณัง
 ชนทงด้อง กราบกราบแต่กตกรกรำถุกปอง เศษะกองกุกด์ตทคนทา
 มาคำรบพบพุกชบาทแต่ว ขอคุณแกวด้ตามประการช่วยอุปถัมภ์
 ด้นเกิดมาชาตินหมกรรม แล่นระบายุบยับตด้วยอบจน ด้วยเคอง
 แคนแค้นยากด้าบากบอบ ไม้ด้มประกอบทวททยด้นกชัคด้น แม้น
 กตบชาติเกิดใหม่เป็นกายคน ชื่อว่าจนแต่จวงจากกำจัดไทด ด้ตร
 หึงหนึ่งแพด้ยาหญิง ทงด้องด้งอย่าได้ชัคพิศมัย ด้นชาติชายทรชน
 ด้คนใด ให้หัดกไทดร้อยโยชน้อยาร่วมทาง ด้รักใครขอให้ได้
 คนนดด้วย บุญจงช่วยปฏิบัต้อยาชัคชววง อย้ารู้มีโรคาในด้วพวงค
 ทงรูปร่างขอให้ร้างกับองคอินทร์ หนึ่งบิตรมารดาคนาญาติ ให้
 ผุดผาดผาศุกเป็นนิจด้น ความระยาคำไทดอย่าไดยิน ให้ด้ดด้น

สัญหายตายเอง ทงหวายตรวนดวนครองทตาบาก ให้ปราศจาก
 ทงคนเขาข่มเหง ไครปองร้ายขอให้กายมันเป็นเอง ให้ครนเครง
 เกียรติยศปราศภูกรัน อธิฐานแด่กิตติมาพระบาท เทยวประพาศ
 ในพนมพนาสัณห์ ขนเขาโพธิ์ตงกาคีตาชน มีล้าคัญรุกชโพธิ์
 ตงกาเวียง ค้าดามทงระฆังห้อย เขาตบ้อยไปยงค้ำไม้ชาตเดียง
 ดงต้นทมรมรอบครเวียง มีกัญเคียงอยู่บนเขาเป็นหล่นกัน มีชจาก
 คูหาคีตาหุบ ในถ้ำมีพุทธรูปนรังสรรค์ แต่คนนมัสการขนานกัน
 บนเขานนแจจรงทงหญิงชาย เจ้าเนรนอยเล็ดจมาตุน่ารัก พระ
 กตตหักทองขวางกางถวาย พิเหล็ดยงพบหตบตกตงเจียนตาย กรตะ
 กายกตงกอนคีตาตาม เป็นบุญจรงจับกิงสะแกได้ ในจิตต์ใจ
 ยอกเจ็บตงเห็นบนานม กำตงอายุกชังตายพยายาม ตงเดียบตามต้น
 เขาถ้ำเนาไพร พบพวกนางเขาทหว่างชวากผา เขาเกดงว่าเยาะ
 เยี้ยเฉตยไซ พิเกดงเฉยเตยแดดอื่นไป ให้เจ็บใจจำนังดำเนินมา
 ถึงเขาชาตพถามถึงนามเขา ผู้ใหญ่เต่ามาให้ฟังทกิงชา ว่าเดิม
 รถทศกรรฐูเจ้าตงกา ตักษีดาโณมฉายมาท่ายรถ หนีพระราม
 กตวจะตามมารุกรบ ตงกระทบเขากระจายทตายหมด คีตาแตก
 แหตกตงด้วยกกรบ จิงปราศภูตงนามมาตามกัน พุดพุดเขา
 ชาตแด่หวาดจิตต์ พชาตมิตรมาโกตถึงไพร่สัณห์ นักเฉตยว
 เลี้ยวทรวงตงดวงจันทร์ จะชาตกันเดี่ยเหมือนเขาพิเศราใจ แด่ว
 ย้องเหยียบเบียบเนินตงเดินต่าง ตามแถวทางหิมฉาพฤกษาได้ว
 เห็นพุ่มพวงบุบมายิงฮาโดย ตตตใจชุกคิดตงคู้เคียง แม่แก่วกา

กิ่งพังกับกิ่งเกิด ฝูงโนเรศขันขานประสานเสียง นาคาคดอที่ออก
 เห็นนกเวียง เหมือนเวียนเคียงร่วมคุ่มเมื่อยูเรอน ระวังปากกาหลง
 กระดังจับ ระวังกับเรารระวังจาเหมือน เห็นไม้จันทร์พยางพ
 ารมณเพื่อน เหมือนจันทร์เตือนใจตัวให้ตรอมใจ โอ้ห้ามไม้ถา
 มาคองกบนองพ ขณะนกกานาคาไหล เจ้าอยู่เรือนช่อเชอน
 มาอยู่ไพร เหมือนเตือนใจให้ทุกขทุกย่างเดิน มาถึงเชิงครทมภา
 คีตางาเงอมแหงนเป็นแผ่นผืน ไม้ดวกรอบขอบเขาดำเนาเนิน พิศ
 เพदनพฤษาบรรดาม อินช่อถาแต่บุราโบราณเรียก ชื่อด้าเหนียก
 ถาประทุนครีศรี ด้าคณูปากคุดาค้าตาม ชวนสัตว์เขาถาทางหกคน
 เทยวชมห้องปดองหินเป็นภูหอย มินายอยหยาดหยดอย่างเม็ดฝน
 พอเทียบดับดับแต่ไม่เห็นคน ผู้หญิงปนเดินประประทะชาย เตี้ยร้อง
 กรดหวดกองในท้องถา ชายขยำหยอกแย่งผู้หญิงหวาย ไครกอด
 แม่แปรอกอกแตกตาย ไครปาดป้ายด้วยดินหม้อเหมือนแมงควาก
 ครนออกจากคุดาเห็นหน้าเพื่อน มนมอมเบอนแปดกหน้าก็ฮาตาว
 บางถกเติบโตเจ็บแขนเป็นรอยยาว ทไทรากกรูกรียวไปเทยวดง ถึงถา
 หนงช่อถากนรนน สพรังพรณพฤษาบาระหง คุดากก็เห็น
 นากนรดง เป็นเวงวงตักแดดดอดดิน พาดพะองจึงจะลงไปเดินได้
 เป็นเหวใหญ่ตองโยนด้วยก้อนหิน เตี้ยงโกงกังกองกิ่งไม่ถึงดิน
 กว่าจะต้นเสียงผาเบนชานาน พกตวตายชายชวนไปชมอิน ร่มวรรณ
 รุกขาชนชานาน ถึงบอหนงมินาคำโบราณ ว่าบอพรานตางเหนือทไน
 ไพร พิเคราะห์หน้าส้มคำโบราณกถาว ยังมีดาวเหม็นหินจนกตมได้

ถนอมหอมกตนั้นสุดใจ โอ้เป็นไรจึงไม่คิดอุรามา น่าฉงน
 สิ้นใจสังสัยจ้าน ด้วยรอยพรานจาร์ก็อยู่กับผา แแต่กต่างไว้ว่า
 พรานได้มฤคา รอยคันทนมากยังมีสำคัญครัน บนยอดเขามืดอง
 สุนัขขา ดังเกิดตาทกตเหมือนคนชน ทงคอคางทางหุชนชชน
 สืบทายนเหยยดยอดครเวียง เช่นนเจ้าดาวภาคยมาตามพิ จะถามจ
 ไปทุกสิ่งไม่ขาดเลี้ยง พิจะท่าเฉยเมินเข้าเดินเวียง ประคองเคียงให้
 เจ้าคอนชอสนม นกนกแฉวงนานาตาคก เพราะแนบอกมิได้มา
 เป็นดองส้ม ชนสนุกไปทงทุกขระทมตรม ชังตายสมไปทงชาระกำ
 ทรวง ถึงคูลาชอชาดวงนถา วิโดยดำไปทุกเหตยมภุเขาหดวง คีตา
 แดแวงจาวดังดาวดวง เป็นเมวม่วงมรกฏทบทมแดง ส้มมุคิตเต
 แงหินชงอนหุบ เป็นทรูปดังสัตว์เขาเพิมแผลง กระจ่ายเหมือน
 กระจ่ายบ่าดองตาแดง ทิตางแห่งพิค้แแต่เห็นแแต่ตัว ทิตางแห่ง
 แแต่ดังพิค้ประคิษรูค้อ เป็นแแต่คอบางก็เห็นแแต่เพียงหัว ทึแผ่นแผ่น
 เนินผานนนาถว ดึงจอมศวเหมือนจะพงดังทบตาย เทียนด่าง
 กิตางห้องคูลาแจ่ม คีตาแวงจาวจามอร่ามฉาย พชมแแต่ให้ตรม
 ระบบกาย ด้วยเจ้าสายสุดใจมิได้มา แแต่ชกเชอนชวณเพื่อนให้กตบ
 หดง ทอนยงมอยุ่หตายคูลา จะแแต่เงนกกทเห็นกับไยหนา ด้วย
 เวดาส์รียนกพนเยน จะกตบหดงยงพระพุทชบาท เห็นยอนนาถอกใจ
 มิใช่เดิน ครนค่านอนตระตะตายทงกายเยน ครนเขาเบนกเทยวไป
 ตามทาง เขมนเมินว่าจะเดินไปหินคาส ตัดตลาตแแต่ดอดคนดั่งต่าง
 เห็นชนเมินพียงหมายเลียตายนาง เจ้าเคยต่างด้อยเดินกระเด็นราย

ดารพรรณกนกยุดุภาคพช เกรียงไศลธชาวบ้าเขามาชาย ตักกระจัน
 วัตเปรียงแก่นปลาย เป็นยาหายโรคไทยที่ในคิ้ว หัวด้านตุกตะเบีย
 ดุเดี่ยวหน้า ดุกรชาอะไรด้านประจานหัว ไครด้านจอนคอรเจียม
 แต่งยมคิ้ว มนดับหวดดับเบยออกเรียทาง พกแกตงเมนเตนมมาข้างบ่อ
 โพง เห็นท่าเดียนเคียนโด่งเป็ทางถาง พิศพนมชมเพदनदै
 เคนพดาง ถึงระหว่างแนวนาทดาราร กระแแต่ดินชู้หินดาษ
 ด้อาดเอี่ยมจวาร์เบียมปรีมไหตในตระหาน เห็นหญิงชายว่ายคดำใน
 ดำาร เดียงประส่านดรวตสันตสันนอิ่ง เห็นชคนปนประดักดักกา
 กตุ้ม โถมกระทุ่มฟองฟุ้งอยู่ตุงฉิ่ง พิศดักเดียบไปไหพนทคนอิ่ง
 กระทงถึงธารเกษมค้อยด่างใจ คณโคกทอดยอดชวางออกกถาง
 หวย พกชวยผกชิงชำให้อาคัย พอกผู้หญิงชิงชนให้ชำไกว
 ดนุกใจร้องเตือนให้เพื่อนโยน ดูท่านองนางในไกวชิงชำ ดั่งดักตามุกคอ
 ที่โรงโชน เกาวัตเปราะเควาระหร่ายพอด้ายโยน ก็ขาดโหนดงในน้ำ
 เดียงตำโครม ผ้าห่มเปตองเควองเตนอต่างด่าง ทงต้องข้าง
 ผู้คนเขาฮาโหม พิแดดานธารหดวงเพียงทรวง ไทรม ให้แด่น
 โสมนัดทศนา คำนานนารเกษมกัถมช้อ ดนุกคือเรื่องอเหเนา
 เด่นหา เมื่อไซบ่นเด่นชตธารา อนเรองว่ากับเราเห็นกเชนกัน
 ประดับด้วยก้อนแก้วบทมวาศ สดัด้อาดทาเชยวักเชยวชน มัจฉา
 ว่ายรายเรียงมาเคียงกัน แดวมพรรณบุบผากน้าชม หदनดงกถาด
 ดาษเกดอนทกต่างนา ถึงใจชากคอยชนอารมณ์ลุ่ม ทงหญิงชาย
 ชิงชวณกันเก็บชม แด่นภิมยเบิกบานตำราญเวียง แต่หนุ่มสาว

คราวเรือนบรอย ตงเด่นดอยกลางธารประสานเสียง ตัวจับคู่
 ชุชชายชมายเมียง ทักใครใครเคียงประกองกัน แล่นสนุกจะมาทุกซ
 อยเพียงพ ยิงทอความวิโยคให้ไศกศัลย์ เห็นคู่รักเขาส้มคัดมาน
 กน คิดถึงวันเมื่อมาดัดวาตนาง แคว้นเวียนเวียนวายชวตพ จึง
 ได้ศรีเสาวภาคมาแนบข้าง เจ้าเคื่องชดตัดต้วาทชาดระวาง จน
 แรมร้างออกมาราวอรญจา ครองอิเหนาสรึงค์อินทรวงกฤษ พระ
 ทรงฤทธแรมร้างจินตหรา พระสุชนร้างห่างมะโนรา พระรามร้าง
 แรมสี่ดาพระไทยศรอม องค์พระเพ็ชรปาณท้าวตรีเนตร เตี้ยพระ
 เวทผูกทวารกรุงพาดถนอม ดุจจิตราดายไม่วายศรอม ตัวน
 เจริญจอมจรณทงด้องค์ แล่นดุจขุมม้วนด้วยร้างรัก ยังไม่หนัก
 เหมือนพไศกศัลย์ประด่งค์ ไม่ถึงเดือนเพื่อนรักเขาทักทรง ว่าชบดง
 กว่าก่อนเป็นก่อนกาย พักแถมเคยเคยชมชดาดีนซ์ ในที่ถนขาร
 เกษมกระแสด้าย แต่เพ็ดนิชมอยู่นั้นตะวันออกชาย กักดับหมายมุ่งมา
 ยังอาราม ถึงพบเพื่อนทรูจกเคยรักใคร่ ก็เคยไปเยี่ยมมิได้จะทักถาม
 แต่คอยฟังเทวราชประภาษความ เมื่อไรจะคืนอารามวดีระฆัง พ
 จะได้ทูตดาไปหาเจ้า เป็นทุกซ้เท่านั้นแค้น้องไม่วายหลัง พอแรมค่ำ
 หนึ่งวันนั้นท่านพระคลัง หาบุญยังไปดตองศาตาโดย มีตระครู้คน
 อดหม่าน กรับประสานส่วบส่วบตั้งเสียงไล่ ลุ่จรรณหงษ์ทรงว่าอ
 แต่เข้าไป พัดเสียงไล่หอกยนต์ไว้นนแกด ตะวันบ้ายเขาห้องกตอง
 หอก ชาวบ้านนอกตกใจร้องไห้แล้ว บ้างฮ่ากรันยนิยตอย้อตแอ
 บ้างจ่อแจลู่รเสียงทเถียงกัน ดกรหยุดอดตุดด้วยมวขปตา ยน

ประจําหมายดีเป็นคู่ชน มงคลได้ดวมหัวไม้กตวกัน ทั้งประจําจุด
 จับกระหยับมือ ค้เข้าบับรบโบกส่องมือปิด ประจบคิดเตะผาง
 หมดขวางหวอ กระทบคิดหวดหวดผวาเลี้ยงช่าฮ้อ คนดีออเออเอาด้นน
 อิง ใครมีไชยไต่เงินบำเหน็จมาก จมูกปากบอบบวมอดถึงฉิ่ง แล่น
 ส่นุกคู้ชตาต้ามคิงษ์ พระผู้ถึงนฤพานด้วยการเพียร แต่รอยบาท
 อนุญาตไวย้ออดเขา บุญของเราได้มาเห็นก้เย็นเคียร บังคมคัตวัน
 ตะล่องเวตาเวียน แต่จำเนียรนับไวไต่ลวัน จอมนรินทร์ เทวราช
 ประภาษลิ่ง จะกตบยงอวาค์เกษมต้นต์ วันรุ่งแรมด้ามค้ำเป็น
 ต้าคัญ อภิวนท์ดาบาทพระชินวร ถึงท่าเรือตงเรือไม้แรมหยุด ก็
 เร็วรุกตงหน้ามาหาดมร แต่ตอพิยงมาในด้าคร น้ำใจจรมาถึงแลย
 ก่อนกาย ไต่วันครึ่งถึงเวียงประทับวัด โทมนต์อาตวรค้อยลัญหยา
 นีราคันบเกาะเบนเควาระห์ราย เราจดหมายตามมมาช้แจง ทเปตา
 เปต้ามิได้เอามาเสกได้ ใครไม่ไปก็จงจำค่าแถตง ทั้งคนฟังคนอ่าน
 ด้ารแลตง ฉันทขอแบ่งลวงนุกศัดทุกคน เอย

นิราศภูเขาทอง

๑ เดือนดับเฝ้าเสด็จพระวอว้า รับกริณีนิญโยโมทนา
ชุดดาวงเรือเห็ดอ้อโดย ออกจากวัดทศนาคูอาวาส เมื่อตรุษ
สารทพระวอว้าได้อาศัย ดำระค้อยุดไม้มกัย มาจำโกตอารามเมื่อ
ยามเย็น โอ้อาวาสราชบูรณะพระวิหาร แค้นนานนับทีจะมาเห็น
เห็ดอ้อวอดกนกานาตากระเด็น เพราะชุกเข็ญคนพาดมารานทาง
จะยกหยิบขบดเบ้นทตง ก็ไซ่ถึงแทนด้เห็นชดชวาง จึงจำดาวาวาส
นิราศร้าง มาอ้างอ้างวิญญาในสำคร ถึงนำวังตงหนึ่งใจจะขาด
คิดถึงบาทบพิตรอดิศร์ โอ้อ่านเกล้าเจ้าประคุณของสุนทร แต่ปาง
ก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าเย็น พระนิพพานปานประหนึ่งศรีษะขาด ด้วย
โรญาคียากแค้นถึงแค้นเข็ญ ทงโรคช้ำกรรมชดขบดเบ้น ไม่แดง
เห็นทชงจะพงพา จะสร้างพรตอดด้าหั่งบุญถวาย ประพฤติฝ้าย
ต้มกะทงวอว้า เบ้นตั้งของนตองคุณมุติกา ขอเบ้นช้ำเคียงพระบาท
ทุกชาติไป ถึงนำแพแฉเห็นเรือทหนึ่ง คิดถึงครังกอนมาน้ำตาไหล
เคยหมอบรับกับพระจมีนไวย แด้วตงไนทหนึ่งบดตงกทอง เคยทรง
แต่งแปดงบทพจนารถ เคยรับราชโองการอ่านนตอง จนกริณีนต้น
แม่น้ำในดำคตอง มีไตของเคื่องชดหทัย เคยหมอบโกตได้กตั้น
สุคนธ์ตระหงบ ตอองอบรค์รชชนนาต้า ต้นแผ่นดินต้นรตสุคนธา
วอว้าเรากัดนเหมือนกตนั้นสุคนธ์ คูในวังยังเห็นหอพระอัญริ คังตติ

เค็มถวายฝ่ายกุศล ทงปิ่นเกล้าเจ้าพิภพจบสกต ให้้องพนักัย
 ดำราญผ่านบุริน ถึงอารามนามวัดประโคนปัก ไม่เห็นहतกตอเต่า
 ว่าเต่าหิน เป็นล้าคณุบันแดนไผ่แผ่นดิน มรุตันลุดชอทตอธา ขอ
 เศษพระพุทชคุณช่วย แม้นมอดม้วยกตบชาควาสนา อายุนหมัน
 เท่าเต่าคีตา อยู่คู่ฟ้าดินใดดงใจปอง ไปพินวัดทศนาริมท่าหน้า แพ
 ประจำจอดรายเขาชายของ มีแพรวผ่าสารพัดลุ่มวงคอง ทงตั้งของ
 ชาวเหต็องเกรืองสำเภา

ถึงโรงเหต็องเตากถนคณวันไซมวง มีคนโพงผูกสายไว้ปไตยเต่า
 โอบายกรรมน่านรกเจียวอกเรา ให้มัวเมาเหมือนหนึ่งบ้าเป็นนฮาอายุ
 ทำบุญบวชกรวดน้ำขอตำเร็จ สรรเพ็ชญโพธิญาณประมาณหมาย
 ถึงสุราพารอดไม่วอดวาย ไม่ไถดักตายแกดงเมินก้เกินไป ไม่เมา
 เหต็องแควแต่เราียงเมารัก ดุดจะหักห้ามจิตค้จะคิดไฉน ถึงเมา
 เหต็องเข้าด้ายก็หายไป แต่เมาใจนประจำทุกคาคัน

ถึงบางจากจากวัดพตตพนอง มามัวหมองมัวนหน้าไม้ฝายน
 เพราะรักใคร่ใจจิตไม่ยดเย็น จึงตองชนใจพรากมาจากเมือง. ถึง
 บางพตคิตถึงค้เมืออยู่ครอง เคยได้ชองตั้งให้ดวนไบเหต็อง ถึง
 บางพตตเหมือนพตตมาชคเคอง ทงพตตเมืองพตคิตมรมารอนรน
 ถึงบางโพธิ์โอพระศรมหาโพธิ์ ร่มนิโรชรุกขมุตให้พุดผล ขอเศษ
 อานุภาพพระทศพต ให้้องพนักัยพาดดำราญกาย ถึงบ้านญวน
 ดวนแต่โรงแสดพรง มีชองชงกุงปลาไว้ค้ชาย ตรงหน้าโรงโพง
 พางเขาวางราย พวกหญิงชายพอมเพรียงมาเมียงมอง จะเหต็อง

กตบัตถ์เขตต์ประเทศ์สถาน ทรมานหมั่นใหม่ฤไทยหมอง ถึงเซมา
 อารามอร่ามทอง เพ็งฉดองเด็กงานเมือวานซ้น โอปางหงักรัง
 ส้มเค็จบรมโกษฐ์ มาผูกโบสถ์ถักได้มาบูชาซ้น ชมพระพิมพ์พิมพ์ผนัง
 ยังยงย่น ทงแปดหมื่นสี่พันไถวณฑา โอกรงนมโคเห็นเด่นฉดอง
 เพราะตัวตองตกประตาศวาธนา เบิกบุญน้อยพลอยน้กโมทนา พอ
 นาวาคิดชดเชวณเวณ คุณาวังกตงเชยวเบนเกตุยวกตอก กตบ
 กระตอกฉาดฉดฉดฉดฉดฉด บ้างพลุ่งพลุ่งวงวงเห็นอนกงเกวียน
 ดูเปตยณเปตยณควางควางเป็นหว่างวน ทงหวทายกรายแจจกระ
 ซากจ้วง ครงไถล่องเตยทางมากตางหน โอเรือพันวนมาในสาชต ใจ
 ยงวนหวังสวาทไม้คตาคคตาค ตตาคแก้วแก้วไม่เห็นคตาคตง ตอง
 ฟากผิงกเคตฉวนสฉวนพฤกษา โอรินรินกตฉนคอกไม้โกตคองคาคา เหมือน
 กตฉนผาแพรวำตามะเกตุอ เห็นโคกใหญ่โกตฉนาระกำแผลง ทงรัก
 แชนงแชนงสวาทประหลาดเหตุอ เหมือนโคกพทระกำกชาเจอ เพราะ
 รักเรือแรมสวาทมากตาคคตาย ถึงแชนงนนทชตมารถคตาคฉวณ
 มีพวงแพแพพรพรรณเชาคาชาย ทงของสฉวนสฉวนเคตเรือเรยงราย
 พวงหญิงชายชুমกนทุกวนคน มาถึงบางฉรณทวโคก ยากฉวโยค
 ยากใจให้ต่อน โอตุธาหนาเนนเบนแผ่นพน ถึงสฉมนตองเตนทง
 แคนไคร เมอเครารหรัายกายเรากเทาน ไม่มทพสุธาจะอาศัย
 สฉวนหนามเห็นบเค็บเค็บคับเค็บใจ เหมือนนกไรรงเรออยู่เอกา
 ถึงเกรัคยานบ้านมอญเคตก่อนเกา ผู้หญิงเกตุอำฉวยามตาม
 ภาษา เดยวนนมอญก่อนไรจุกเหมือนคตุกคาค ทงผคหน้าจบกระเหนมา

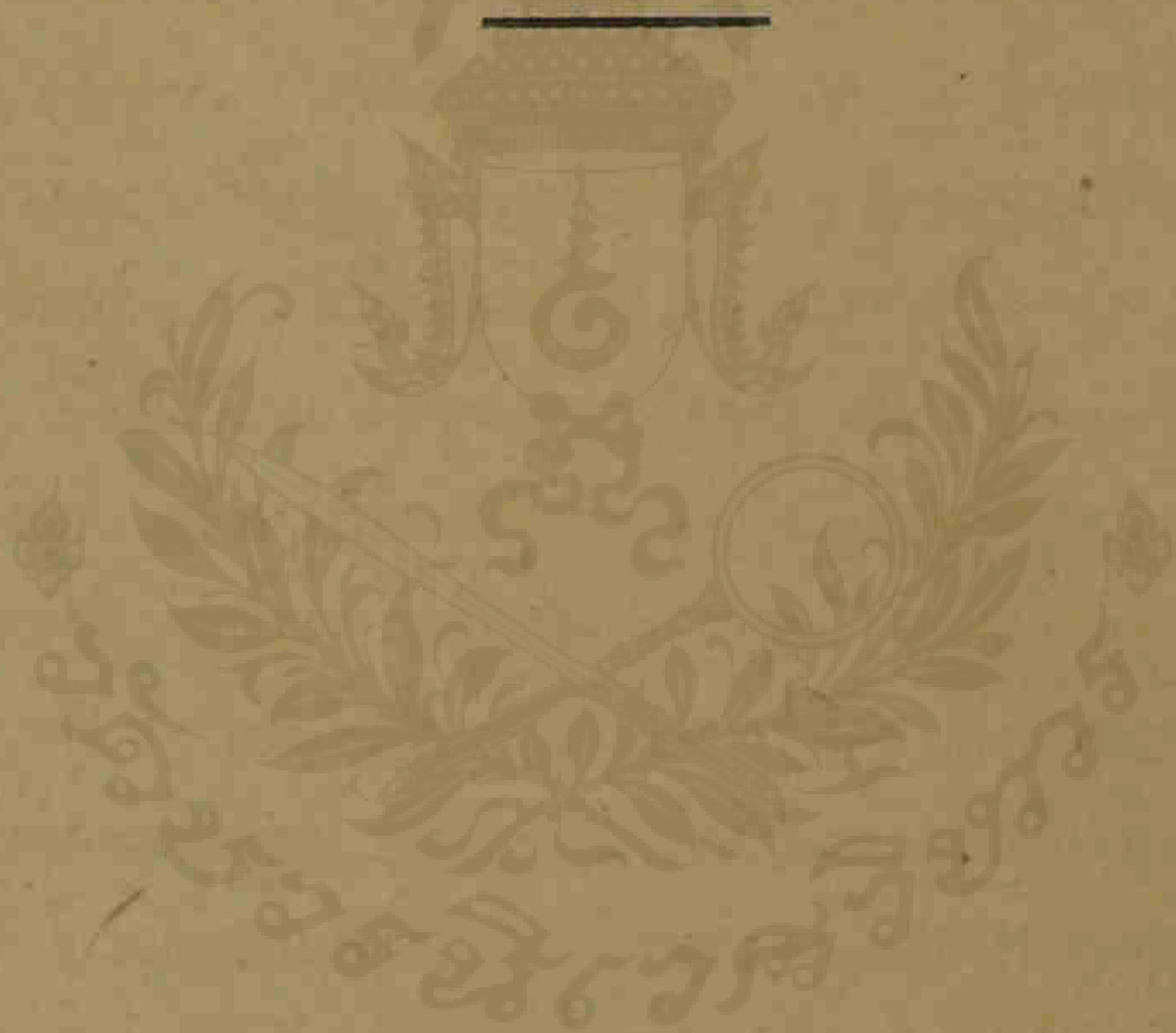
ด้วยหนามตกรกตาษระตะตา นกกินากต้วหนามขามขามใจ งอนรก
 ลีบหอกองคุดเหตม ดั่งชวากแซมเซียมแซกแตกไล่ว ใครทำฐ
 คุกท่านกรนบรวโดย ก็ต้องไปปั้นคั้นนำชนพอง เราเกิดมาอายุ
 เพียงนแฉว ยังคาดคะเนดวงครองตัวไม่มัวหมอง ทุกวันนอปรัด
 ผิดทำนอง เจียนจะต้องบั้นบางฤาอย่างไร ไ้อคคมาสารพัด
 จะคัตขาด คัตสวาทคัตรักมียกไหว ถวิตหวังนงนุกอนาใจ ถึง
 เกาะใหญ่ราชครามพอยามเย็น ดห่างย่านบ้านช่องทงสองฝั่ง ระวง
 ทงสัดควนาจะทำเชญ เป็นทออยู่ผู้ร้ายไม่ฉายแว่น เทยวช่อน
 เรนคเรือเหตอระธา พระสุริยงตงดับพยัณณ คุมัวมนมัตมิต
 ทุกทีก้า ถึงทางลัดคัตทางมากตางนา ทงแฝกคาแซมกกชน
 รกเรยว เป็นเงางานาเจิงดูเวิงวาง ทงกวางขวางชวญหาย
 ไม่ฉายเหตยว เห็นคุ่มคุ่มหนุ่มส้าวเสยงกราวเกรยว ตวงเรือเพรยว
 พรอมหน้าพวกปดาเตย เขาถอกคตองวองใจไปเป็นยัด เรือเรา
 ผิดเผอมาหนีจาเอย คตองถอกคาวาไปทงไม่เคย ประเตยจเสยสวบ
 ตรงเข้าพงรก กดับถอยหดงรังรอเผ่าถอกถอน เรือชย่อนโยกโยน
 กะโถนหก เจียบสังคัสคัวปากณวนก นาค้างคกพร้างพราย
 พระพายพัด ไม่เห็นคตองคตองค้างอยูกตางทุง พอหยดยงนชม
 มารุมกต เป็นกตุ่มกตุ่มกตุ่มกายเหมือนทรายชด คตองนงบค
 แปะไปมิได้นอน แล่นวิคกอกเอยมาอ้างจ้าง ในทุงกว้างเห็น
 แต่แซมแซมสัดถอน จนตีกดาวพราวพร้างกตางอัมพร กะเรยน
 รอนรอง กองเมือสองยาม ทงกบเซยคเกรยตกรัดจิงหรีดเรย

พระพายเฉื่อยฉิวฉิวระหิวหิวความ ดวงเวงจิตคิดคดคั่งรำพึงความ
 ถึงเมื่อยามยังอุดมได้มั่งนั้ ดำรงอยู่กับเพื่อนรักสัพพรกพร้อม อยู่แหวด
 ต่อมหายคนปรนนิบัติ โอยามเชิญเห็นอยู่แต่หนูปัด ชั่วยั้ง
 บัดยงให้ไม่ไทดกาย จนเดือนเดือนเห็นนกกระจับจอก ระตะตอก
 บวเพื่อนเมื่อเดือนหงาย เห็นร่องนาตากตองตงต้องฝ้าย ช่างหน้า
 ท้ายถ่อมาในลำกร จนแจ่มแจ่มแสงตะวันเห็นพรรณผัก ค่นารัก
 บรรจงตั้งเกสร เหล่าบัวเหมือนแต่ต่างกรมทางจร กามกึ่งชอน
 เตี้ยดสำหรัยไต่กิ่งคา ต่ายคิงแกมแซมสัดบับคั้นคืบเค่า เป็น
 เหล่าเหล่าแต่รายทงซ้ายขวา กระจับจอกตอกบวบานผัก ดาษดา
 ดูชาวคิงดาวพราย โอเชนนัดกาไต่มาเห็น จะตงเด่นกตางทุง
 เหมือนมุ้งหมาย ทมเรือนขอยนอยจะดอยพาย เทยวถอนสำบวผัน
 สันตวา ถึงคัวเราเต่าถายงมีโยมหญิง ไหนจะนึ่งดูตายอายุบวบผา
 คงจะใช้ให้ศิษย์ทักคิตมา อุด้าให้หาเอาไปฝากตามยากจน นิจนใจ
 ไม้มเทาขเดบ ขเกยจเก็บเคยทางมากตางหน พอรอนรอน
 อ่อนแสงพระสุริยน ถึงตำบลกรุงเก่ายังเค้ร่าใจ มาทางท่าหน้า
 จวนจอมผรง คิดถึงครงกอนมานาตาไหด จะเวระหาถาทาน
 เหมือนเมื่อเป็นไวย * ก็จะได้รบนมมตชนบนจวน แต่ยามยาก
 หากว่าถาทานแปดก ออกมีแตกเดี่ยวถาเราเขาจะสรวต เหมือน
 เชิญใจใฝ่สูงไม่ส่มควร จะตองม้วนหน้ากตบอ้ประมาณ

* คือพระยาไชยวิชิต (เผือก) ที่ทำวัดหน้าพระเมรุ เป็นเจ้าบทเจ้ากลอน
 เหมือนกัน.

มาจอตทำหน้าวัดพระเมรุขาม ริมอารามเรือเรียงเคียงขนาน
 บางซนตองรองดำเดินสำราญ ทงเพลงการเกยวแกกนแซ่เซ่ง บ้าง
 อดองผาบาเต้ภาซบ ระนาดรับรูดค้ายกบนายเต็ง มีโคมราย
 แดอร่ามเหมือนด้าเพ็ง เมอกราวเคร่งกมใครจะได้ค อายดำหนง
 ครงทอนกตอมนมหมาก ซ่างยาวดากเดอยเจอยจนเห็นอยหู ไม่จบ
 บทตดเตยวเหมือนเงยวง จนตลกคชอกทเถาว่าหาจนอน ได้ฟังเตน
 ต่างตางทซ่างวัด จนตั้งดเจียบหตบตงกับหมอน ประมาณด้าม
 ยามคดำในอำพร อายใจจรจจวงเขาตวงเรือ นาวาเอียง
 เตยงกุกตกซนรอง มนดำตองนาไปซ่างไวเหตอ ไม่เห็นหน้า
 ล่านุคชยทชตเชอ เหมือนเนอเบอบาเคอะตเชอะชะ เตเห็นพด
 จดแจงจุดเทียนล่อง ไม่เตยชองชาวเหตองเควองอฏฐูระ ควยเตชะ
 คบะบุญกับคุณพระ ไชยชนะมารโตตงใจปอง กรนรุ่งเช้าเขา
 เบ็นอันอุโบสถ เจริญรสธรรมมาบูชาตอง ไปเจดยทชอกภูเขาทอง
 คลั่งตองตอยพ้านภาโดย อยู่กตางทุ่งรุ่งโรจน์ต้นโตคเตน เบ็นท
 เต็นนาวาคงคาใต้ ทพนถานฐานบทมถคบันได คงคาโดยด้อมรอบ
 เบ็นชอบคัน มีเจดยวหารเบ็นถานวัด ในจังหวัดวงแขวง
 กำแพงกน ทอังกกอยอเหตยมส์ตบกัน เบ็นด้ามซนเซ่งชาน
 ตระหง่านงาม บันไคมีสัดานสำราญริน ต่างซมซนชวณกนชน
 ซนด้าม ประทกษณจินตนาพยายาม ได้ได้รัจสำมรอบค่านับ
 อภิวนท์ มีห้องดำสำหรับจุดเทียนถวาย ควยพระพายพดเวียน
 อยู่เห็นหัน เบ็นตมทกชณาวตรนำอศักรรย แต่ทุกวันนชรา

พระคำสอน เป็นนิตยไฉนเหมือนเคอนศรทธา ตามภาษาไม้ดบาย
 พอกตายใจ ไซ้จระมัทธกตมครมาต แรมนिराट्टรังมิตรพิตมัย
 ชงครวญคร่าทำทพิรพิไร ตามนิตยไฉนกาพยกตอนแต่ก่อนมา เหมือน
 แม่ครวชวแกงแพนงผัด สาร์พคเพยญณงเครอมงดำ อินพริกไทย
 ใบผักชีเหมือนดักกา คอ้งโรยหนาเดี้ยส็กหน้อยอร้อยใจ จงทราบ
 ความตามจริงทุกตั้งต้น อยานิกนินทาเกดงแหงนงไฉน นักเตง
 กตอนนอนเปดากเคระใจ จิงว่าไรเรองร้างเตนบ้างเอย ๆ

นิราศวัดเจ้าฟ้า

ณรหนุพัตหัตประดิษฐุคิตอักษร เป็นเรื่องความตามคิด
ท่านบิทร กัจจกรจากนิเวศ์เขตุน พ้อออกเรือเมื่อวันสายณหัย
ดองนาคางยอยเบงฝอยฝน ตตั้งเหตยวเปตยวเปตาเมื่อคราวจน
ไม่มคนเกอหนุกรุณา โอชานศรือยุมมนุษย์แน้น นัยโกฏ์แด่น
ดาวแก่แซ่ภาษา จะหารักถักคนพอปนยา ไม่เห็นหน้านักถ้อ
ณฤททย เลี้ยแรงมพบาทหม่อมนำดาว ดงนขาขวากำหวานหน้าตาได้
มายามยัดจิตเปรี้ยวไปเจียวใจ เหต้ออาดยัตมปากจะจากจร ถึง
วัดระฆังบังคมบรมธาตุ แทบพระบาทบุษบงดู้องค้อบศร ไม่ทันดับ
กัปกัตปพุทษันดร พระควนจรดู้อวรวคักรรไโด ดะสมบัตชคยา
ทงซาบาท โออณานักนำนาตาไหด เป็นคูนยัตบยับบเค้นไป เหต้อ
อาดยแดวทพระมคูน ถึงจนยากบากมาเป็นซาบาท ไม่ชัตซาต
ชาวเกต้อชวยเกอหนุ ทรงสัทธาगत้าหาญในการบุญ โอ้พระคูน
ชาดยคัทงงดงาม แม้นตกยากพรากพตตไปชัตชอง พดกบน้อง
หนุตาบจะหาบาท นัจใจไปบ้ำซาพนาราม ดูดจะตามเดัดจได้ดง
ใจจง ขอยยับวชกรวดหน้าดูรามฤต อวยอุทคัศณดาอนิสังดี ส่นอง
คูนพุดสัวดัดชคยวงค์ เป็นรถทรงดู้อถานพิมานแมน มีดูรางคันาง
ชบดำหรบกถ้อม ดงนเนอหอมหมอมเกตาอยู่เฝ้าแหน เด๋วยรมย
ไดมันต์ไม่ชัตแคต เป็นของแทนทานาเฝ้าระออง พระคูนเอัยเคย
ทำนุบอุปถัมภ ไค้อมหน้าค่าเข้าไม้เค้ราหมอง แม้ทุตตามากรน

๕๕๖ ทงพนอง ไหนจะต้องคกยากลำบากกาย ๕๕๗ นต์นบุญทุดกระหม่อม
 ๕๕๘ จังตรอมอก ต้องระหกระเหินไปหน้าใจหาย ๕๕๙ เห็นที่ปดงทรงศุูนย์ยังมุด
 ๕๖๐ ทราย แแต่ยเดี่ยตายดังจะคนด้นช้วน ๕๖๑ ทงหนูตาบกราบไหวรอง
 ๕๖๒ ให้วา จะคมตาตบไปในไพร่ตื้นท์ เคยเวียนเฝ้าเกล้าจุกให้ทุกวัน
 ๕๖๓ สาร์พรรณพึงพาไม่อนาทร

๕๖๔ ถึงปากง่ามบอกนามบางกอกน้อย ๕๖๕ ยิงเศรำตร์รอยทรวงน้อง
 ๕๖๖ ดึงตอศร์ เหมือนน้อยทรพยับหน้านราวรรณ ๕๖๗ ไปแรมรอนราว
 ๕๖๘ ไพร่ใจวิญญาณ เคยชมเมืองเวียงระยับจะกลับแล้ว ๕๖๙ ไปชมแกว
 ๕๗๐ ทุงนาตวันป่าดง เคยคิดพบาทนาคถนอด ๕๗๑ จะว่างเว้นเห็นตวัน
 ๕๗๒ แแต่อมแมม เคยชมขัณฑ์นรธาตแบ่งดัดระอาด ๕๗๓ จะชมหาดเห็นแต่
 ๕๗๔ จอกแฉะดอกแฉม โอใจจคมดเหมือนเมอเดือนแรม ไม่เขื่อนแย้ม
 ๕๗๕ กตบกตมให้ดินโดย เดี่ยตายดวงพวงผกามณฑาทัพ เห็นตบตบ
 ๕๗๖ แดชวนให้หวดไทย เพราะห้วงพุ่มภุมรินไม้บินโบย จะร้องโรยรัต
 ๕๗๗ สันกตมผลกา ถึงบางพรหมพรหมอยู่ตักกตกร ๕๗๘ คนรุกแจจจิดตักทุก
 ๕๗๙ ทิศา ทุกวนหมมมนุษย์อยุธยา เบนรอยหน้าพนหน้ายงกว่าพรหม โอ
 ๕๘๐ คิดไปใจหายเดี่ยตายรัก เหมือนเกรยกจกแจกชกกระผกผม จึงเจ็บ
 ๕๘๑ ออกฟกชำระกำตรม เพราะตมตมตอดวงจะชวงไซ้ ถึงบางจากน้อง
 ๕๘๒ ไม่มทจะจาก โอวิบากกรรมสร้างแต่ปางไหน พระเอิญหญิงชิงชิง
 ๕๘๓ หน้าคตังใจ จะรักใคร่เขาไม่มีปราณี่เคย ถึงบางพดพดไยได้ตระบะ
 ๕๘๔ ถวายพระเพราะกำพร้าหนีจจาเอ๋ย แม้นมีใครใจบุญที่คุ้นเคย จะ
 ๕๘๕ ได้เซยพดจูบหมากตบเจียน น้จนาใจได้แต่ตมมาชมเด่น เปรียบ

เหมือนเช่นฉากฉายพอย้ายเหียน แม่นเห็นรักจักได้ตามด้วยความ
 เพียร ฝึกทเรียนหนามหนักดุดักกราว ถึงบางอ้อคิดจะใคร่ได้ไม่ขอ
 ทำแพนซอเสี้ยงแจวเทยวแฉ้วสาว แต่ยังไม่เคยเซยโฉมประโดมดาว
 ดุดจะกต่างกด้อมปลดอบให้ชอบใจ ถึงบางซ่อนซ่อนเงอนไม่เยอนเยม
 ถึงหนามแหลมเหต้อจะบังที่ตรงไหน โอ้บางเขนเวรสร้างไว้ปางใด
 จึงเชิญใจจนไม่มีที่จะรัก เมื่อชาติหน้ามาเกิดให้เด็กโลก ประดิททิ
 ไชกชอบฤทัยทั้งไตรจักร กระจ้อยร่อยกตอຍใจวิโดยดักษณ์ ให้
 ดาวรักดาวกอดคอดอดไป ตตาดแก้วแดงแค้นดวงนล้นด่าง เป็นขอ
 อ่างออกนามตามวิสัย แม่นชายแก้วแว้วฟ้าท้อไโดย จะขอได้บน
 ลำดประธรอง ประคบบเรือนเหมือนหนึ่งเพชรดำเร้วแดง ถนอม
 แก้วกตอຍใจมิให้หมอง ไม่เหมือนนักรักครวณาตานอง เห็นแต่
 น่องหนูแนบแอบอุรา ถึงวัดตงฝังส่มุทรพระพุทธร้าง ว่าทำนวางไว้
 ให้คิดปฤษณา แม่นแก้ไขไม่ออกเอาทตอกตา นกกหน้าหัวเราะจำเพาะ
 เป็น จะคิดมั่งยงคำทราบอก จะไปตอกที่ตรงไหนก็ไม่เห็น ดุดัก
 ชงถึงจะคิดกมดเม้น พอยามเย็นขอแต่งแฝงพโยม ถึงวัดเขยน
 เหมือนหนึ่งเพียรเขียนอักษร กตกตอนกต่างกด้อมถนอมโฉม เศษ
 ชักดักดอบปลดอบประโดม ขอให้โหม่นอ้อมจิตต์สันิทไน ถึงคดอง
 ขวางบางศรีทองมองเขม้น ไม่แต่เห็นศรีทองที่มองได้ แม่นทองคำ
 ธรรมดาจะพาไป นิมไซศรีทองเป็นคตองบาง พอดมโบทโคกส่วน
 มาหวนหอม เหมือนโคกตรอมตรักตรองมาหมองหมาง ถึงบาง
 แวกแยกคตองเป็นสองทาง เหมือนจิตจางใจแยกไปแตกกัน ตตาด

ขวัญขวัญนิพนธ์ขวัญหาย ใครเขาขายขวัญหรือจะซื้อขวัญ แม่น
 ขวัญฟ้าหน้าอ่อนเหมือนท่อนจันทร์ จะรับขวัญเข้าเย็นไม่เว้นวาง
 ถึงบางขวางขวางอันศักดิ์มนต์ แล่น ถึงต่างแดนคงคองตั้งจรขวาง
 จะตามไปให้ถึงห้องประคองคาง แต่ขัดขวางขวัญความขามระกาย
 เห็นดวงดาวตงกิงต้นค เป็นรอยตัดต้นดาวให้ขาดตาย ดาวทพ
 นกขาดดาวทวาย แล่นเสียดายสายดาวททขาดตอย เห็นนารักพรา
 ออกทงดอกผล ไม่มีคนรักกรักมาหักตอย เป็นรักเป่าเค้รำหมอง
 เหมือนนอยนอย เทยวดองตอยเรอรักจนหนักเรือ ถึงบ้านบางชวณ
 แดงพจมา แผ่นธูจากไม้ไร่ไม้มะเขือ เขากินหมูหนูปัดจะกัดเกิดอ
 ไม้ถ่อเรือแหหาปลาตาแบ ถึงปากเกร็ดเตร็ดเตร่มาเร้วอน เทยว
 ตัญจรตามระตอกเหมือนจอกแหน มาถึงเกร็ดเขตต์มอญต์ตอนแด
 ลูกอ่อนแออุ้มจุงพระรุงพระวัง ดูเรือนไหนไม่เว้นเห็นลูกอ่อน ไม่หยุด
 หย่อนอยไฟจนไหม้หลัง ไม่ยั้งยอดพตอดเป่าเหมือนชาววัง ถ้วน
 เปดงดงปดมใจมาไกลตา พอออกคดองตองตำแม่สาวก เห็นนกหก
 เห็นร่อนว่อนเวหา กระทุงทองตองเตอนคอยเคดอนคตา คาษตา
 ดอกบัวขาวคดอเคดอ นกกาน้ำตาปลากระด้าสูง เป็นฝูงฝูงเข้าไถด
 มินไปเลีย นกยางขาวเหต่านกยางมีหางเบย ถ้วนคัวเมียหมดสิ้น
 ทงคินแดน ถึงเดือนไซ้ไปตบแดเมืองแม่หม้าย ชนไซ้ชายเขาไซด
 นั้บโกฏีแล่น พอบินได้ไปประเทศทุกเขตต์แคว้น คนทงแผ่นดินมิได้
 ไซ้่นกยาง ไอนักหวังตั้งเวชประเภทสัตว์ คองขาดขดคูกครองจิง
 หมองหมาง เหมือนอกชายหมายมิตรคิดระกาย มาอ้างวางอาทวา

เอกากาย ถึงบ้านดาวเห็นแต่ดาวพวงขาวบ้าน ดันหุยานอย่างบัง
 เหมือนห้องหวาย ไม่เหมือนดาวขาวกรงท่งตาย ดันกรัดกราย
 หีบหยิ่งทรงดำอาง ถึงบางพุดพุดมากคนปากหมด มีแต่ปดเป็น
 อดมากเขาตากถาง ทพุดน้อยค้อยประคั้นตลกกลาง เหมือนหญิง
 ช่างคอเดาะประเหตารชาย ถึงบางกระไนได้เห็นหน้าบรรดาพิ พวกนารี
 เรือออยเทยวตอยชาย ดูจริตคดจรงอนเป็นมอญกตาย ดันแต่งกาย
 กันไวเหมือนไทยท่า แต่ไม่มีกิริยาดวยผ้าหม กระพืดมแต่ไม่บ้อง
 บิดของชา ฉนเคื่อนว่าผ้าแพรตงแซ่หน้า ออยสองด้านนจะเอาดีกเท่าไร
 เขารูควหวรวอวาพอนอย มากนออยแอบแฝงแถดงใจ รุกกระนมอยาก
 บอกมือออกโย หน้าเจ็บใจจะตองจำเป็นคำรา ถึงไม่รอบขอบเชื่อนดู
 เหมือนเขยน ชอวดเทยนถวายออยผายชวา ช่างชายมอชอบบ้านใหม่ท่า
 ไร่นา นางแม่กาชวยเต่าสาวทมทก บิดขมบจับขเมาเขามนมอ
 ดมอชอดัดต้นเป็นม่นหมก ไม่เหมือนเหต่าชาวด้วงหวดรำดัก เมื่อไม่
 นกแถวกใจมิใครพัง พอพาคดาคาพตบเตียงกบเขยด ร้องกรัด
 เกรยดเกรยวแซ่ดงแตรตั้งช เหมือนเตียงฆองกตของโหมประกอิมวง
 ไม่เห็นผงพนเพื่อนดวยเคื่อนแรม ถ้ากรายชวยคตงด้วงหิงห้อย สว่าง
 พรอยแพรงพรายชนปตายแถม อรามเรองเหตองงามวามวามแวม
 กระจ่างแจ่มจับนาเห็นตาเรือ ถึงยานชวางบางทะเลียงเป็นแหวงท่ง
 ดูแวงว้างหวางสระแวกตวนแผลกเผื่อ เห็นไรไรไม้พุ่มครุมครุม คีรือ
 เหมือนรูปเลื้อดั่งโครูปโคควาย ทานบิครต้อนหนูให้รู้วามันผนหน้า
 ออกนหนกนคิบหาย แมนปากม่นผนเขาชางเจานาย จะตมตายพราย

พัดตเร่งคตฺรอน จาริกไว้ให้เป็นทานทุกบ้านช่อง ฉันทกับน้องนไค้จา
 เอาคำสอน ตักกาดัดดีด้วยหัตถ์ประทีบนอน ทิวคมอญเชิงรากริม
 ปากคลอง ต้นไทรกรมงมเงยบเซียบตั้งค พระพายพัดแผ้วผาดหนาว
 สยง เป็นป่าช้าอาวาศบิศาจคนอง ฉันทพี่น้องมิได้คตาดบาทบิตา
 ทำนนอนหลับตรบเลี้ยงสำเนียงเงยบ เย็นยะเยียบเยือกสยงของพอง
 เกษา เลี้ยงผผกหวัดไหวย ไหวยวิญญา ภาวนาหนาวนึ่งไม่คิงกาย
 บรรดาศิษย์บตรทนอนนอก ฉันทนหตอกตากปตาพตีกคว่าหงาย
 คุกขนบอกกตอกกตวทุกควันาย มันสำดทรายกรวดไปรยเลี้ยงโกรย
 กราว ฉันทนไทรไหวยวบเลี้ยงส่วบสำบ เป็นเงาฉายหวัดหคเห็นอกชาว
 หนุกตนกตาคว่าไค้รอกไทรยาว หมายถึงดาวฉมฉมรอนนแน่ พอพระ
 คณพนกายค้อยคตตายจิตต์ บรรดาศิษย์ตอมช่างไม้ห่างแห ทำน
 ห่มคองครองเคร่งไม้เต็งเต ฉันทนบกแต่คคเคียวคดูเป็ดยวใจ สำรวม
 เรียบเตียบรอบขอบบ้ำชา ภาวนาตามตงษ์ไม้หตงไคต เห็นศัพฝั่ง
 บังตักุตล้งบุญไป เห็นแสงไฟรางรางสว่างเวียน ระวังเงยบเซียบ
 เลี้ยงสำเนียงตั้งค ประฏิพัททพุททคคุณค้อยอุ้นเคียร บรรดาศิษย์คต
 กตาคางหาเทียน จาเวญเวียนรูกขมุดพุนต์ทชา.

อศุภกรรมกรรมฐานประหารเหตุ หวนตั้งเวชว่าชวงจะตั้งขาร
 อนอนทรยวบคอนตตา ทบาชานแต่เหมือนกบเรือดตาย กตบหาย
 กตวมีวเมาไม่เข้าบ้าน พระนพพานเพิ่มพุดเพียงศุณย์หาย อนรูปเหมือน
 เรือนโรคให้ไค้กสบาย แลวต่างตายตามกันไปมั่นคง.

ค้อยคตเห็นเย็นเยียบไม้เกรียบกริบ ประธานตบหนวดงตั้ง

ประสงค์ พยายามตามจริตท่านบิฑุรงค์ ดำรงมทรวงศ์ดชกรรมที่จำเริญ
 ประจงจดบทบาทค้อยยาตรย่าง ประพฤติอย่างโยคามหาเถร ประทับ
 ทุกรุกรอบขอบพระเมรุ จนพระเถรในอารามคันทน์จามไธ ออกจง
 กรมตมณษาษาโทษ ร่มนิโรชน้องไม้เตอมที่เตอมได้ แม่กุศตจนจบ
 ทังภพไตร จากพระไตรแสงทองผ่องพะโยม เดยบางหดวงด่วงทาง
 มากดางแจ่ง ถึงบ้านกระเซงหุงจ้งหนนผกโหม ยงถอมนชนคน
 ประโตม ถึงรูปโฉมพาหตงไม่งงวย พอเดียงฆ้องกตองแซ่เขาแห่
 นาค ผู้หญิงมากมอญเก่าดาวดาวดวย ร้องตำนานาร่าพอนอ่นระทวย
 พากันช่วยเขาเหได้เดดู ถอชนตทนนกชนแตก ทงคีตแซกสุดออก
 กระบอกหู ฉนนเควาระห์เพวระนางหมัดชมพู พาคความรุแพรัก
 ประจักษ์จริง แคนด้วยใจในยนาหิจาเอัย กระไรเดยแต่่นไปอยู่กั
 ผู้หญิง ท่านบิฑาว่ามนิตคกกว่าปติคปติง ถูกจริงจริงจ้งจตเป็นบท
 กตอน ถึงตองงาวหาดาแเหนดกแ่นเต็ม ไมตติเต็มตัวจุดพอหตุค
 ถอน แต่ตองตาพาใจอาไยอวรณ์ สุดจะถอนทงขวางเดัยกดางคัน
 ทงหนูกตนพนคนองจระตองทง บอกให้หญิงร่ารบขยบหัน ถาทงถูก
 ถูกตบาทประกาศกัน เขารับทนเรากให้ไบตะเพอง นางนอยนอย
 พดอยสนุกถูกชนพวม งามดระม่อมมีแต่ดาวดว่นชาแเหนดอง ได้จริต
 กรดกรายชายช่าเดอง ขยบเยองยมแย้มแเหนดมตอย ต่างหมายมึง
 ตึงตงทงหมากคิบ เขาควยคิบเฉยหน้าไมร่าถอย ไมมีถูกถูกคิงทง
 ทงทอย พวกเพอนพดอยทงบางทางเป็นวา ฉนนตอบตองตองตูกถูก
 จ่านับ ถูกบุมบปากกริดหวดผวา ร้องอยู่แเดวแกวพมานนา พวก
 มอญมาให้แห่ออกแซ่ไป.

พอเดยนาคบากข้ามถึงสามโลก เป็นคำโลกสัมมุติสุดสงไสย
 ตามบิดาว่าผู้เถาท่านกต่างใจ ว่าท้าวไทพระอุทองเชือกองทรพย
 หวังจะไว้ให้ประชาเป็นค้ำจาง ด้วยจะสร้างบ้านเมืองเครื่องประดับ
 พอหากนสนบุญไปศุขยดับ ทองกักตบกลายถิ่นเป็นดินแดง จึงทน
 ม่นามชื่อสามโลก เป็นคำโลกสัมมุติสุดแดง ครองพระโกษา
 ไปรดปรานประทานแปดง ทิศาแห่งมอญมาสามภักดี ขอประทุม
 ธานีเด็ดจ เดอนลับเบ็ดบัวออกทงดอกฝัก มารับตั้งตรงนทด้านก
 พระยาพิทักษ์ทวยหาญผ่านภารา ได้รู้เรื่องเมืองประทุมค้อยชุ่มชื่น
 คุ้มมพนวดบ้านขนาหน้า เห็นพวกชายฝ้ายมอญแต่ก่อนมา ดวน
 ลักชาเขยนหมักจาวักพง ฝ้ายสาวลาวเกด้ามวยด้วยด้ออาด แต่ชยาด
 อยู่ว่านึ่งผาถุง ทงหมผาตาหริเหมือนดรู้ง ทงผานึ่งนกกออมตง
 กรอมคณ เมื่อยกเทากาวย่างด้ว้างแวง เหมือนฟ้าแดงแดงผาด
 แทบขาดคึด นหากเห็นเบนเด็กแมนเจกจน เจียนจะบินชุ่มซำไป
 ตามนาง ชาวบ้านนบขอแดงได้เพิงพระ กระโถนกระทะอ้างโอง
 กระโถงกระถาง เขาวาน้องร้องถามไปตามทาง ว่าบางขวางถ้าไม่
 ขวางพนางมอญ เขาเบื่อนหน้าว่าไม่รูดเกิดเจ้า จึงถามเขาคณ
 ข้างหลังทงงล่อน ไม่คอบปากบาคหน้านาจจร คารมมอญมิใช่เบา
 เหมือนชาวเมือง.

ถึงบ้านงวงวคนแต่พนหนาม ไม้งอกงามเหมือนเมงวท
 ผิวเห็ดอง เมื่อแดงพบหุดบพกตรรกชาแดง คปดคเปิดองเปิดงปดง
 กำตั้งโตม มาตบหวดหวนให้เห็นเมงว ด้ยตายผิวพกตรรกองจะ

หมองโคม เพราะเดี่ยรรักหนักหน้าทรวงโตรม ใครจะโถม
 เดี่ยมรต์ช่วยชดเชย ถึงไฟแดงคิดถึงแดงที่แจ่มจก ดนาร์ก
 รต์ชาติปตาตเหตอ แม้นตอยพามาเดยวหนทในเรือ จระฉกเนอหงกถน
 ให้ชื่นใจ ถึงเกาะหาดราชครามรำรามรก เห็นนกหกหากินบินได้ว
 เขาตากถางกว้างยาวทงดาวไทย ทำนาไร่ร้านผักรวงพกแพง สุด
 ตะเมาะเกาะกวางสว่างโวง แดตะโต้งดิบเนตรทุกเขตต์แฉวง เห็น
 ควณไฟไหม้ป่าจับฟ้าแดง ผุงนกแร้งรอนตัวเทอดวตา โอเชนนมคума
 ดุควย จระชนช่วยชมชิมให้อิ่มหน้า มายามเย็นเห็นแต่ของทนองท่า
 เหตอจระรำภกโคมประโตมตาน ถึงด้านทางบางไพรไซ่วเฉดว เห็น
 ไพร่เดวหตายคนอยู่บนด้าน ตุงกาทงนงชกควกนาตาด คอยว่าชาน
 ชุคนตงคนเรือ ไม่เห็นของคองห้ามกตามชอ มตะกอกึงแห่งแดง
 มะเขือ ขอล้มลุกจุกจิกทงพริกเกตอ จนชาวเรือเหตอระอาดำในใจ
 แแต่ดำเราเขาไม่คนมาพันด้าน ดูภูมิฐานทิวชดาพฤษาได้ว ถึง
 อารามนามอ่างวัดบางไพร ต้นไพรใหญ่อยู่ทนน้องวันทา เทพารักษ์
 คักคิดส์ทชล์ถิตยพุ่ม เพราะเคยอุมอุณรุทล์มอุษา ใคร่น่าจูบรูปร่าง
 เหมือนนางฟ้า ช่วยอุมพามาใหเกิดจระเซิดชม ถนอมแนบแอบอุม
 นุ่มนุมนิม ไตแย่มยมยววจิตต์สันทสนม นอนเอนหงตงนงเด็นเย็นเย็น
 ตม ชมพนมแนวไม้รำไรราย ดูเยาเรือนเหมือนเขยนเคยนคตบ
 เห็นดิบตบแดไปจิตต์ใจหาย เขาปลุกพักผักถวจุวงวควาย ชมล์บาย
 บอกแจ่งตาแห่งนาม.

ถึงเกาะเกิดเกิดสวัสดิ์พิพัฒน์ผล

อย่าเกิดคนตีเคียนเบ็น

มาถึงวัดพม่าเชิงเทินถนัด ว่าเป็นวัดเจ้าฟ้าพระกตาโหม ผนัง
 ก่อย่อมุมเป็นซุ้มโคม ดอยโพนมเยี่ยมพ่านภาไธย มีศาลาท่าน้ำตื้น
 ชน รมพระนรกชาน้ำอาไศรย บิดาพรำรำเต่าให้เข้าใจ ว่าพระใหญ่
 อย่างเยี่ยงที่เลี้ยงทาย ถ้ายานเมืองเคื่องเข็ญจะเป็นเหตุ ก็อาเพศ
 พังหลุดทรุดสลาย แม่พระรามาคู่ก้นนุกด์บาย พระพักตร์พราย
 เพราพรหมค้อมองค้ แต่เจดียนบานหนักนบถอ ร้องเรียกช่อว่า
 พระเจ้าปูนเถากัง ด้วยบนบานการได้ตั้งใจจง ฌตององค์พุทธ
 คุณกรุณัง แดงกว่าถ้าใครน้ำใจบาย จะเขากกราบเกรงจะทับ
 คองกตบหลัง ตรงหน้าทำด้าชดเป็นวงจวง ดูพตงพตงพตงเขยว
 นำเดี่ยวใจ เขาจอดเรือเหนือหน้าศาลาวัด ไต้มนั้ต้น้องไม้
 เต็มที่เต็มไม้ ชนเดินเดี่ยวเที่ยวหาตุ้มาไธย จำเพาะได้ดอกโคก
 ที่โคกนา กับดอกกรกหักเด็ดได้เด็ดดอก พอไต้จอกจัดแจงแบ่ง
 บุษผา ให้กตม่งทงบุษนาคเพื่อนยากมา ท่านบิดาดีใจอะไรเลย
 ว่าโคกกรกมีกรายคองพรายพตติ ถวายวัดเดี่ยวถูกแดงตักเอ้ย แดง
 ห่มคองครองงามเหมือนตามเคย ตัดดาเดี่ยวเตียบตะพานชนถานทราย
 ไ้อริณรัตนกัณพิภุตมาณุชนัน หอมแกวรินเรณูไม้รุหาย หอมจำปา
 หน้าโบสถ์ธำโรชราย ดอกกระเจายแจ่มกตบคิงจับเจียน ตุ๊กตุ๊ก
 วิหารธำอันธอาด รุกชชาติพุ่มไต้วเหมือนไม้เขยอน ตุ๊กมพน
 ทรราชด้วยปราบเตียน แดงเดินเวียนทักษิณพระชินวร ไต้ล้ามรอบ
 ชอบธรรมท่านนำน้อง เขาในห้องเห็นพระเจ้าเท่าคิงขร ต่างจุด
 ชูปเทียนถวายขจายจร ท่านบิทรได้ประกาศว่าชาตินี้ ทรงรูปชว

ตัวดำทางดำศักดิ์ ถวายรักไว้กับศัตพระชนด์ห ต่อเมื่อไรใครรัก
 มากักดี จะอาวรักตอบด้วยชอบคุณ แต่หนักถนนวนว่าจะหาตัว
 ที่ได้บยาวโง้งโง้งเหมือนโถ่งกระสุน ทงเนื้อหอมกต้อมเกดยงเพียง
 พิภุด กอดให้อุ่นอ่อนกว่าไม่น้ำพ้ง หนักบหนองมองแต่ดูแต่พระ
 ตำชู่สูงสูงกว่าฝาผนัง แต่พระเพลาเท้าบ้อมทตอมวง ตำรวมนัง
 ปดงเบดงเพ่งพินิจ ศอของหนุดจวเทานวพระหัตถ์ โดถนัด
 หนักหนักจิงศักดิ์ตช ศโรราบกราบกมบังคมคิด ำพ้งพิศถาน
 ใใจจินดา ขอเดชะพระกุศตที่ปรนนิบัติ ทหนุพิศพิศว่าศพระ
 ศำธนา มาเคารพพบพุกชปฏิมา เป็นมหาอศจรรยในสันดาน
 ขอผลาอาณิสังสั่งจตำเร็จ สรรเพชญพันหลงในสังสาร แม่นยง
 ไปไม่ถึงที่พระนิฤพาน ขอตำราญราคออย่าบ้ทา จะพากเพียร
 เรียนวิไลยแต่ไตรเพท ใหวเคษแค้นเอกทงเดขมา แม่นรักใคร
 ใคนนกรุณา ชนมายินเท่าเขาพระเมรุ ขอรู้ทำคำแปลแก้จมุค
 เหมือนพระพุทชโฆตำมหาเถร มีกาดังดังมาฆตำมเณร ูจัก
 เจนแจจจบทงภพไตร อนึ่งเตาเจานายทหมายพง ใทราบชง
 สัจริตพิศมัย อย่าหดดินหินชาติชาคฮาไดย ำพระไทยทุดเกด้า
 ใหยาวยนิ แดจตาพระปฏิมาตตำตอง ใในคตองตวงพดู
 คอยชชช ชมแต่ไม้ไผ่พุ่มดุษ่มชช หอมระรินตำคจนรัญจวนใจ
 ใยามนมไดยพบหน้าอบตด มาเชยรศบุบผาน้ำตาไหล ยิงเดี่ยว
 ทรวงงวงเหงาเครำฤไทย มาเหงอโคคตำตัวตองมัวมอม นิจาเอัย
 เคยบำรุงผำนุงห่ม เคยอบรมรำกลันไม้ต้นหอม เหมือนทหายศ

หมดรักมาปลักปลอดม จนนชูปมอมผิวคตาระกำใจ จึงมาหาหา
 อายุวณณะ ตามได้ปะตายแทงแถงไซ เข้าดำคตองตองเวือมา
 เหลือไก่อ ถึงวัดใหญ่ชายทุ่งคูวงเวง พระเจดีย์ทองอยู่ตกระหง่าน
 เบนประธานทิวทุ่งดั่งเต็ง คนโพธิ์ไทรไม้พุ่มเป็นชุ่มเชิง ขนรอบ
 เชิงชนต่างข้างเจดีย์ เตี้ยตายนกหักทรวดำรูดร้าง ไครจะสร้าง
 สูงเกินจำเริญศรี ท่านบิดาว่าถึงให้ใหญ่กว่าน ก็ไม่มีผู้ใดว่า
 ใหญ่โต ผู้หญิงย่านบ้านเราชาวบางกอก เขาอมกตอกกดิน
 พระเตี้ยอไซ แต่พระเจ้าเล่าซึ่งชาติทำโพธิ์ ก็เต็มโตชาววังเขา
 ยังกดิน นกตัวบาปกราบพระอย่าประพบ ไม่ชอกคบคนไซมต
 ทโหดหิน พอพาคดุมพุ่มพฤษศยครุกริกครน เงามนมนัดพยับ
 อับพโยม พายุฝนอนนการัดท่านทุ่ง เป็นผู้พุงพ้ออกระพ้อไหม
 นาค่างชะประเปรยเซยชโตม ท่านจุดโคมชนอารามคองตามไป เทยว
 หลกกรกวกวนอยู่จนตัก เห็นพุ่มพฤษศยโพธิ์ทองที่ผองได้ ตกหน้าผง
 ครึงจอกกับดอกไม้ จุดเทียนใหญ่อย่างตำราบูชาเซิญหวังจะปะ
 พระปรอทททยอดยั้ง คนึงนึ่งนึ่งกรำพรรณสรระเด็ริญ ตำรวมเวียน
 เทียนอร่ามงามจำเริญ จนตักเกินโกชนหวนวิญญา ทงเทียนดับ
 ศัพทเตี้ยงล้ำเนียงเงียบ เย็นยะเยียบนาค่างพรางพฤษศยา เห็น
 แฉวดับดับตงตรงไยหนา ปรอทมาดับชงนามงรวง ครนคดำได้
 ไนกล่างคนกตนหลุด คตองจุดจุดชูปเทียนเวียนบวงสรดวง ปรกกาย
 พฤษศยตกเตนชนเห็นดวง ตั้งโคมชวงไซตักว่าบรรดาดาว จักรจัน
 แฉวแฉวหวดจิงหวดหวง มีแกวตรงครบเตี้ยงล้ำเนียงหนา ยิงเยน

ฉานาคางตงพราวพราด พระพายผ่าวพัดไหวทุกใบโพธิ์ พอรุ่งแรก
 แผลดกกัณฐ์ระรินริน ไอล้อมชื่นช่อมะกอกดอกไฉน เหมือนนอบหน้า
 รั้าผ้าประสาไส ด้อนไอล้อมนระทมท้อ หวังจะประพระปรอท
 ที่ปลอดไปรัง ทั้งด้อมองค้เอนาไว้กัไฟรหนี เขิญพระชาตุราชา
 ทูกราตรี อาบฉวีทพรัดหมตมตทิน ที่ชุระปรอทเป็นปลอดเปด้า
 ยังกุเดาตายแทงแฉ่ดวงกวิต ทำนออนอานถานใหญ่ฉนไฉนิน ว่ายา
 กิทรูปงามอร่ามเรือง แม่นพินหักจกขกณมหงอกทหาย แกกดับ
 กตายหนุ่มเนอมนนเรือเหตออง ควณออกบอกแจ่งเป็นแฉวงเมือง
 ทำนจุดเควอองกรบกรนทงจันทณจวง กับหนูกตณจันมากบุญนากหนุ่ม
 ดักสืบทุมเดินมุงออกท่งหตวง มาตาตายปตายคตอองถึงนอองพตวง
 แศตวงส่วงดำหรัายเห็นควายนอน นึกว่าผคชอองบอองบอองให้ มัน
 ผตุดไผตพตุงโครมถับโถมถอน เถาดำหรัายควายกตุมตตุมบอน
 ว่าผตอนหตบพตวงนเวชน พอเตียงรอมองคจิงรูแจ่ง เดินแฉ่ดวง
 หาวคตอองคตเวฉน พอเข้าตรูตทางมากตางเตฉน ถึงป่าเกวียน
 เกวียนแฉ่จอแจจิง กระจาบจับนบหิมนคตินตาช เหมือนตตาด
 เหนือหูเพราะผุหนิง เหมือนโกวธชงหงหวงควยชวงชง ชุม
 จิงจิงจิกโจคกระโตคโจน จนตันไม้ใบงอกออกไม้รอด ตูกรออง
 กรอดเกวียนกรอองกรอองกรอยโกว่น ตมกระทังรังกระจาบระยาบโยน
 ตอมนัโหนหวงคู้คอยชู้คน บ้างคายแฉมแฉมรังเหมือนคังถ่าน ด้อด
 ช้านาญเห็นบฝอยเหมือนสัรอยถัน จิกตบัตจัดแจ่งส้อดแจ่งชน
 เปวียบเหมือนคนช่างสัดจิงรูตริงตรอง ไ้อว่าอกนกยังมีรังอยู่ ได้

เคียงคู่ค่าเช่าไม้เค้รำหมอง แม่นวมเรือนเหมือนหนึ่งนกกก
 ประคอง แต่สักห้องหนึ่งก็เห็นจะเย็นใจ จนพยับน้ำมาถึง โป่งห้วย
 ไซ่งคุด มันหมกมุดเหมือนเขาแจ่งแถดงไซ เห็นตาดโศดไซคุ่ม
 กับพุ่มไม้ มีทิวไม้พวงรายเหมือนสายแสง ทานหัดกตัตตทาง
 ไปกต่างทุ่ง ตังแต่รุ่งไปจนแดดก็แผดแสง ได้พักเพนเอนนอน
 พออ่อนแรง ค่อยอ่อนแ่่งสู่รียาจึงกลาโคต แต่แรกคุดรูหนึ่ง
 จะถึงที เหมือนถอยหนีห่างเห็นเดินไม่ไหว เหมือนเรือกรกชก
 ชิดสนิทใน มากดับไทดเกรงกระดากคองดากจง พอเย็นจวน
 ดวนเดินชนเนินไซ ถึงตาดโศดดินพุนเป็นมุดสูง เทยวเตียบ
 ชมตมเย็นเห็นนกยง เป็นฝูงฝูงพ่อนทางทกต่างทราย ทากกรดบัก
 หดกเดยงเขาเคยงคุด คอยแ่่งคุดตั้งระบ้ำรำถวาย กระจวดวาด
 ยাত্রเยองชำเตองกราย เหมือนดะม้ายหม่อมดะครเมอพอนรำ
 โอเคยเห็นเด่นงานดำรายน ไต่แซมชนเซยชมทคมชำ มาห่าง
 แหแ่ดดับจับระบ้ำ เห็นแต่รำแพนหน้าอกตรม ออกครุไต่ไป
 สันชนบ้นวอน แ่ดบรอนเรยงตามดงามส้ม เห็นเชิงไทรไม้โพธิ์
 ตะโกพนม วรรณรมรุกชชาติดาษเดยร พกุดออกดอกหอม
 พยอมยอย นกน้อยน้อยจกจับเหมือนกับเซย ในเขตรแคว้น
 แ่่นล้ออาดคิงกวาดเคย คตบเคยนตมพคยอตุตรา ดำรภัทรม
 ไบสถ์ดำโรชร่วง มีผงรวงรังตั้งกิงพฤกษา วดเรำเสำวคณช
 ดุมนทา ภูมราร่อนร้องตอองนวล โอ้นุบผาสำรภัดำหรั้น
 เบนทชนเซยถนอมควยหอมหวน เห็นมาตาฮาไต่ยใจรัญจวน

เหมือนจะชวนเซษฐานาตากกระเด็น โอยามนทตรงนกรำภกถึง
 มาเหมือนหนึ่งใจจิตตทกคิดเห็น จะกดอเคียงเรียงตามเมื่อยามเย็น
 เทียวเตียบเด่นเตเพदनจำเวญตา โบสถ์วิหารฐานบัทมยมมิ่ง
 เชิงผนังหนาแน่นด้วยแผ่นผา สังกาส์คพุทชรตน์ปฎิมา พระศิดา
 แดคเป็นบูราน อโบสถ์หมตหงคภาผผนัง พระเจ้านงอย์แต่
 องคหน้าสังสาร ดวยเรือร่างด้ร่างดมมานมนาน แต่โบราณเวอง
 พระเจ้าคะเกาทอง มาเทียวเด่นเห็นหินบนดินโหด เดียวสันโตษ
 ดึงดำดไม่หมอง จังจิตช่างด้ร่างอารามตามทำนอง ทรงจำตอง
 ตายหัดถเป็นปฎิมา รูปพระเจ้าเท่าพระองค์แต่จทรงดำป ให้อยู่
 ทราบศักราชพระคำดณา พอภาษาต้องคเหาะตรงมา ถวายยาอายุ
 วัฒนระ เธอไม่อยู่รู้ว่าหงในสังสาร ซ้ำให้ท่านแท่งยาอุตสาหะ
 ไล่คุ่มทองรองไว้ที่ไคพระ ไครพบปะเบ็ดไคเอาไปกิน ช่วยด้ร่าง
 โบสถ์โหดเขื่อนให้เหมือนเก่า นามนนเขาเขยนแจงทแท่งหิน วิต
 เจ้าฟ้าอากาศนารณนรินทร์ ให้ทราบสันด้บด้ายเพราะตายแทง
 เป็นตำรามาดแต่เห็นอท่านเขือถือ ดุหนึ่งดื้อเสาะหาอุตสาห์แด้วง มา
 พบปะจะได้ชุกด้สุดแรง ดวยดินแข็งเขาประมุดควยปุนเพชร ถงด้ว
 ขวานผดถาญพะเนินไม่เย็นยุ เห็นเหตอรุทจจะทำให้ด้สำเร็จ แต่จะ
 คองตองตำรากาตะเม็ด เมื่อจะเสร์จล้มถวิตไคกินยา พอเย็นรอน
 คอนด้งคท่งกวาง วิเวกวางเวงจิตต์ทุกทศ้า ดิงโตดเหด้ยว
 เป็ดยวใจนัยนา เห็นแต่ฟ้าแยกแชนชนแชนแชน ดูกวางขวาง
 ว่างโง่งคะโด้งด้ ไม่เห็นทวิตด้งเกดในเขตต์แชน ด้เรียน

ดันขยาทอ้งฟ้าแดง ยิงโรยแรงรอนรอนอ่อนกำลัง โอ้แต่ดู
 ด้รียงจะตงตบ มีใครจะดับดวงได้อาโดยหง สดุดแต่งแฝงรก
 เขาบดบัง เหมือนจะสั่งโตกาให้อาโดย แต่คนเราชาววังทั้งท้อป
 มาเร็วรับรางวัลมิตรพิศมัย ไม่รอรังตั้งสวาทปลาใจ โอ้อาโดย
 แดตบวิญญา ยิงเย็นฉานาคางวางวิเวก เป็นหมอกเมฆมืด
 มืดทุกทีค่า แฉ่นแฉ่นบทองคองเก็บตะโกนา นักระอาออกนาม
 เมื่อยามไซ ทงหนูกตจนมากบุนนากน้อย ช้วยกันด้อยเก็บหัก
 ไว้ออกไซ พอเคียวฟาดชาติชีวิตตะโก แต่ยามไซแฉ่นบทอง
 กตองกตจน พกุดคนผลห้ามอร่ามต้น ครนกันผลพาเดียนให้
 เห็นเห็น ช่งฟาดเผื่อนเหมือนจะตายตองกายกัน ทงชมชนแค้น
 คอไม้ชอกกิน ท่านบิครล่อนสั่งให้ตงจิตต์ ไปรดประสิทธิ์ชิตกชา
 รักษาคัด เขาร่มพระมหาโพธิบนไซดดิน วรรณกตจนกตจน
 คอยชนใจ เหมือนกตจนกตจนจนทนเจอโพเนอหอม แนบถนอม
 ดนิตจิตต์พิศมัย เต็มอหมอนอ่อนอ่อนดระมุนดระไม มาจำไทดกตอย
 สวาทอนาถนอน โอ้ยามนมไตเซยเหมือนเคยชิน ทุกคำคนชาติ
 ประทีนกตจนอับคร หอมพิกุดนุใจอาโดยวอน พิกุดร่อนร่วงหล่นตง
 บนทรวง ยิงเดี่ยวเดี่ยวเฉยเฉยพิกุดหอม เคยถนอมเด่นให้หมายไม
 หายหวง โอ้ดอกแก้วแวงฟ้าด้ดาตวง มีहत่นร่วงตงมาเคยใคร
 เซยชม เยนระเรอยเฉยเฉยนาดวงนาคาง ตงพร้างพร้างพราย
 พรอຍຍอยหิยหิย ยิงพนเพื่อนเหมือนดมรมานอนริม ให้เหงา
 หงมวงเงยบเดี่ยวบเดี่ยว เต็มารตงจงหริตจะหวัดแวง เดียงแจ้ว

แจวจักรระจันต์นั้นเลี้ยง ^๕เลี้ยงหวังหวังกิ่งไท่ไรเรไรเลี้ยง ^๕เลี้ยงด้าเนียง
 นอนแต่เห็นแต่ดาว ^๕จนดึกคณรณเรอยเฉอยเฉอยฉว ^๕หนาวดอก
 งวงวคนให้คนหนาว ^๕แมงวงงามหนาวงวเดบพวยาว ^๕จะอุ่นราวพวม
 แบนงแอบอิง ^๕ทงส์นายหมายว่ากนิยาแต่ ^๕จะผ่องแผ้วพากัน
 เทยวเกยวผู้หญิง ^๕เตชยาน่ารักประจักษ์จริง ^๕ขอให้จึงตามฉาดทง
 ดาวเด่น ^๕นากนกว่าอายุอยู่ร่อยหมื่น ^๕จะได้ชนชมสาวสักราวแสน
 ไม่รู้หุมครส์ชาติไม่ขาดแคลน ^๕ฉนอายุแทนทศวรรษถึงนวดนาง ^๕ทง
 หนุกตนนนว่าเมื่อต้องเรือกตบ ^๕จะแฉะรับนางสืบส่องไม่หมองหมาง
 แม่เอวอ่อนมอญรำดวนล้ำอาจ ^๕จะชวางชวางไปอย่างไรคงได้ดู ^๕ด่ม
 เพชเพื่อนเหมือนหงบาประสาหม่ม ^๕แต่ดวนดุ่มหลงเหตอจนเบอห
 จนพระเมินเดินเวยนถอเทยนช ^๕เทยวส่องคุดมาบรรตาม ^๕ทผพง
 ยงแต่ครบุรจราค ^๕ชาวส์อาทรอหัดจำรัสศรี ^๕อาราชนามาไวด์น
 ดวยยन्द ^๕อญชดแต่กนงระวงไทย ^๕นาคางพรมดมเรอยเฉอย
 เฉอยฉว ^๕ไบโพธิ์ปลิวแพดงพตกริกกริกไหว ^๕บ้างร่วงหต่นวนง่อน
 ร่อนไรไร ^๕ด้วยแสงไฟรางรางสว่างตา ^๕จนดึกคณรณร่มตมสังต
 ตักกาคัดดาวสว่างสว่างพฤษา ^๕เหมือนเลี้ยงให้โรหุข้างบูรพา
 กฤษดาได้ฤกษ์เบิกพระไท่ ^๕สายสิญจน์วงตงยันต์กันบีศาจ ^๕ชงกระ
 ดาษบักปลิวหวัดหวัดไหว ^๕ชาวดารทรายปรายปราบกำดาบไป ^๕บัก
 เทยนไชยฉดเฉตมแต่จิมจันทน์ ^๕จุดเทียนนอยร่อยแปดนบกกรอบ
 ดอมเป็นขอบเขตคเหมือนหงเชอนชน ^๕มนตมหาหวาดพิชกรรม
 แก้อาถรรพณ์ฤทธิพิคบัง ^๕แต่โรยรินดินดำคว่ำหอยไธง ^๕จะ

เบ็ด โป่งปนเพชรเป็นเค็ดคชดัง พอบกชงตงตั้นไดยนตง ต้าเนียง
 ตงตงเปรียงแซ่เตียงคน ข้างเทียบคบกตบกดจใหม่วมด พยุหัด
 ฮ้อมาเป็นห้าฝ่น ถูกตูกเห็บเจ็บแ่บแปตบดกนธ เหนือจะทนทาน
 ตมตงกมกราน เตียงเกียรยวกราววาววมโพตงพตามพตุง เต้ทอน
 ทุงทบนโชตไบสัดวิหาร กิ่งโพธิ์โผงโกร่งกร่างตงกตางตาน ต้าต
 ชาวส่ารกรากกรากไม่อย่ากฟง ทงพารองกอกกกพตักตั้น อินทริย
 ตันชบฟุบเหมือนทูปหตง สัดสันวิญญาตละตละตง ตู้ภวังค์วูบ
 วบเหมือนหตบไป เป็นวบคอคัจจรมหันคเหตุ ให้ฮาเพตเพอ
 จะห้ามตามวิไต้ย ทงพระพตอยม้อยหตบระงับไป แ่ตงอุไทยรุ่ง
 ชนจิงพนกาย เทยจหาย่ามตามหาทางผ่าห่ม มั่นตามตมตอยไป
 ข้างไหนหาย ไม่พบเห็นเป็นน้าระอาอาย จนเบียงบ้ายบิดาจะคตาไคต
 ทานห่มดของครองผ้าอุกาพระ คาระวะจันทาอชณาไค้รย ถวายวัด
 คัดค้ำราไม่ฮาไดย ขออุไทยพุทชรคณปฎิมา เหมือนรู้คความยาม
 ไค้กต้วยโรคร้าย จิงตามรายตัดแแต่แ่รงหา จะไค้รเห็นเช่น
 เขาบอกลอกจิงมา มตาราแ่ตงกตของทตตองค ไม่รอร่างง่างต
 ไม่คัดชุด เป็นแ่ตจตุตเทียบเบิกฤกษ์ราหู ขอคุณพรตทศธรรม
 ช้วยค้ำชู ไม่เรี่ยนรู้รูปงามไม่ตามตาย มาเห็นฤทชปรีคณาอนุภาพ
 กเขตหตาบตมพาคาราย ไค้กรวดหน้าคว่าชนจันตายน ให้ฤค
 พรายไพร ไชมตทโชตตั้น ทงเจ้าทุงกรุงทจาทะพารกษ ชงพทกษ
 ทพระยาคุหาห็น พระเจ้าฟ้าอากาศนารินทร ชงดร์่างถนทจต
 พระปฎิมา จงพ้นทุกข์ตุโชโหด ไปจตุคตามชาติปราคา ทง

เชียงไทยไม้โพธิ์ตะโกนา ฉันทชอตาแดงเจ้าคะหม่อมตะโก ถึงแก่
 งอมหอมกดินยงกีนปลาต แต่คราวชาติคิดรักเสียอกไซ ทงพิกุต
 ดุ๊กดินจงภิญโญ เสียตายโธ้อางชนางจะห่างไกล ออกเดินท่ง
 มุ่งหมายพอบ่ายคด้อย ไม่ตามรอยแรกมาหญ้าไธว จนจวนคำ
 ย่าเย็นเห็นไรไร ตั้งเกดไม้หมายทางมากตางคิน ต้องบุกกรวก
 หลงดูยพวงแฝก อด้าห์แหวกแถมคาส์ผ้าฝืน มาตามลายหมาย
 จะดูอายุยืน ฝ่าหมฝนหนิงไม้คดอนิจจัง เจ้าหนูกดนนนว่าเคราะห์
 เสียเพราะหอม เหมือนทงหม่อมเสียทีเดียวเดินเหตยงหง จะรีบ
 ไปให้ถึงเรือเหตอก้าง ครนหยุดนงหนาวใจจำไคตคตา จนรุ่ง
 รางทางเพื่อนไม่เหมือนเก่า ต้องเดินเตาตนตคจนชดชา จนเที่ยง
 จงถึงเรือเหตอระอา อายตามาตาแกวทแจวเรือ เขาหวงเราะ
 เขาระว่าสาธุสะ เครื่องอษฐะที่เขาไปช่างไม้เหตอ พอมัดมณฑ์ฝืน
 ครมลงक्रमเครือ ให้ออกเรือรบตองออกทอังก จะเตยตรงตง
 ไปวัดกัชชของ ไม้มีของชบฉนงจันหุง ไปฟังบุญคุณพระยา
 รักษากรุง ท่านบารุงรักพระไม่ตะเมิน ทงเพนเข้าคาวหวานตำราย
 ริน ต่างช่มช่นชอนกนัสรรเสัญ ทงตั้งศักดิ์รักใครให้เจริญ อายุ
 เกนกับกตปัพุทชนตร ให้อรองกรุงพุงเพองเป็รองปรากฏ เกยวค
 ยศอยู่ตตออดอ้อถอดอน ท่านอาร์มใจอาไถยวอน ถึงจากจร
 ใจจิตคยงคคคุณ มาที่ไรไธนิมนต์ปรนนิบัติ ดำรพัตแม่เผื่อช่วย
 เกอหนุน ต่างช่นช่วยอวยกุกัดมตบุญ ส่นองคุณเจ้าพระยารักษา
 กรุง เมอกราบตากตาเคตอนออกเตอนตอง เห็นหนานองนาม

หนึ่งขุนนาง ทงผิดหน้าทาทาม นตงกตนิพุง บำรุงบำรุงรูปงาม
 อร่ามเรือง ที่แพรายหลายนางดำอาจโฉม งามประโตมเปตงปตง
 อดงเหตอง ขมนเอ๋ยเคยไซ้แต่ในเมือง มาพุงเพองผ่ายเหนอ
 ทงเรือแพ พดกโพงพางทางแม่ค้าขายปลาเต่า จับเขมามีได้
 เหตอชนเรือแพ จะตองตบกดไปอาไโดยแด มาถึงแพได้ยงนก
 แก้วแจวเจรา เจ้าของชาวสำดอสนนพดอด แวะมาจอดแพ
 นกอนพจา นารบชวญณนรองจางองดา ก็เตยว่าสำดกอดนอด
 นอดไป โอนักเอ๋ยเคยบ้างถาอย่างพดอด นางสำดสำดเขาจะ
 กอดให้ทไทน แตนองมพบาทอาไโดย ทำนยงไม่ช่วยกอด
 แกดงทอดทง นกก็พดอยน้อยใจถึงไม่กอด หนากก็ทอดเตาไว
 ก่อไฟถึง ไม่เรียนเป็นเช่นนกแก้วแเดจรงจรง จะตึงหนางทน
 อยุคนเดียว ไตเดดรกหักใจมาในหน้า ถึงพบดำสำดแต่ไม่แเดเหตยว
 ปตาดเหตอเรือวงจรงจรงเจยว มาคนเดียวกก็ไตหยุดถึงอยุชยา จึง
 จดหมายรายเรองทเคองเขย ไปเทียบเตนตายแทงแเดองหา เห็น
 ดิงไรในจังหวดรตยา ไตจดมาเหมือนหนึ่งมีแผนทไว ไม่อฮนทอาน
 ชานเพราะเตนาระไศศร ดวยอายโอยรูมีไตอางถึงนางไทน ที่เขามท
 จากฝากอาไโดย ไตราไรเรองหนิงจิงพรงเพราะ นกสำดแกดง
 แดงเตนเพราะเบนนหมาย เทยวเรชขายคอนเรือมะเขือเปราะ กิด
 คนิงถึงศวนำหววระ เกอบกะเทาะนำแวนแदनเดยตาย นารไตไร
 รกอยาหนักหนวง จะโรยรวงรกเรยวเทงเหยวหาย ที่เมตตาอยุ
 กยากจะฝากกาย อยาหมนชายเขยตริกให้ตักชง เหมือนภุมริน

บินหาซึ่งตำโรช ถึงร้อยโชนันแน่มกถันคงบินถึง แต่ดอกไม้ไท
 ท้าวไพฑูริย์ ไม้พุ่มซึ่งพวกหม่มแมตงภู่ม เช่นกระต่ายกายสิทธิ์
 นนผลเพื่อน ขนแค้นเดือนไฉนชดถันนิทถันม เต็นหาอาไถยใจนิยม
 จะใคร่ชมเช่นกระต่ายไม่วายตรอม แต่เกรงเหมือนเดือนแรมไม่
 แจ่มแจ้ง สุดจะแฝงฝากเงาเฝ้าถนอม ขอเดชะจะได้ฟังให้ถึงจอม
 ขอให้น้อมน้อมสวทศยาคดาตคดา ไม่เกื้อนคตายน่ายแห่งจะ
 แฝงเฝ้า ให้เหมือนเงาตามคิดขนิษฐา ทุกคำคั้นชันชุ่มพุ่มผกา มีให้
 แก้วแววตาอนาทร มณฑาทิพกตบขานตระการกถัน ภูมรินฤ
 จะร้างห่างเกสร จงทราบความตามใจอาไถยจอม เดชะกตอน
 กตาวปตอบให้คอบคำ จะคอยฟังดงคอยสอยสวาท แม้นเหมือน
 มาคหมายจะชิมให้อมหน้า ถากรงนมไฉนยอหยงเออนอา จะคอง
 คร่ำคร่ำเปด้าแต่จเร เฮย

จบนิราศวัดเจ้าฟ้าแคเทาน

พิมพ์ที่โรงพิมพ์...
...
... ๒๕๕๖